

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Інститут заочного та дистанційного навчання

Кафедра поліцейської діяльності

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
для здобуття ступеня вищої освіти магістра

на тему:

«Організаційно-функціональне забезпечення надання адміністративних
послуг сервісними центрами МВС України в сучасних умовах»

Виконав: здобувач 2-го курсу 2-ї групи
Спеціальність 281 «Публічне управління та
адміністрування»

Литвин Артем Володимирович

Індивідуальний навчальний план № 24-71 І.С. МПСА

Мобільний телефон: +380990656429

Науковий керівник: професор кафедри
поліцейської діяльності, кандидат
юридичних наук, доцент

Білик Вадим Миколайович

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

«04» листопада 20 25 р., протокол № 25

завідувач кафедри поліцейської діяльності
кандидат юридичних наук, професор

Братель Сергій БРАТЕЛЬ

(підпис)

Київ 2025

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	11
1.1. Сервісні центри МВС України як суб'єкт адміністративно-правових відносин у сфері надання адміністративних послуг.....	11
1.2. Правова основа діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг.....	21
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ ІІ. ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ У СФЕРІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ	37
2.1. Цільове призначення адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС України у сфері надання адміністративних послуг.....	37
2.2. Зміст і межі компетенції сервісних центрів МВС України як складова їх адміністративно-правового статусу.....	44
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ ІІІ. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ СЕРВІСНИМИ ЦЕНТРАМИ МВС УКРАЇНИ	59
3.1. Взаємодія сервісних центрів МВС України з іншими суб'єктами публічного управління як чинник підвищення ефективності надання адміністративних послуг.....	59

3.2. Європейські підходи до адміністративно-правового регулювання надання адміністративних послуг як чинник підвищення ефективності діяльності сервісних центрів МВС України.....	68
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

абз.	–	абзац
АРК	–	Автономній Республіці Крим
ГСЦ МВС України	–	Головний сервісний центр МВС України
ДТП	–	дорожньо-транспортна пригода
ДОПНВ	–	дорожнє перевезення небезпечних вантажів
ДОПНВ-свідоцтво	–	Свідоцтво про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів
ЄС	–	зкладами вищої освіти МВС
ЗВО МВС	–	Китайська Народна Республіка
МВС України	–	Міністерство внутрішніх справ України
п.	–	пункт
РСЦ МВС України	–	Регіональний сервісний центр МВС України
ст.	–	стаття
ТЗ	–	транспортний засіб
ТСЦ МВС України	–	Територіальний сервісний центр МВС України
ЦОВВ	–	центральний орган виконавчої влади
ч.	–	частина

ВСТУП

Актуальність теми. Запровадження Концепції адміністративної реформи в Україні ознаменувало початок якісно нового етапу формування сучасної та результативної системи публічного управління, ключовим орієнтиром якої є гарантоване забезпечення прав і свобод людини та громадянина.

У цьому контексті визначальним вектором трансформації органів публічної адміністрації має стати побудова цілісної й раціональної організаційно-структурної моделі виконавчої влади, спрямованої на усунення надмірних і дублюючих управлінських функцій, нормативне закріплення чітких процедур реалізації публічно-сервісних повноважень, забезпечення прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень, а також установлення єдиних стандартів якості надання публічно-сервісних послуг.

Реалізація зазначених завдань зумовила потребу у формуванні в системі Міністерства внутрішніх справ України спеціалізованої мережі органів, уповноважених здійснювати публічно-сервісну діяльність. Провідну роль у цій системі відіграють Головний сервісний центр МВС України та підпорядковані йому регіональні сервісні центри, що функціонують у місті Києві, областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі.

Аналіз обсягів та якісних показників надання публічно-сервісних послуг сервісними центрами Міністерства внутрішніх справ України дає підстави констатувати їх провідну роль серед суб'єктів, що здійснюють публічно-сервісну діяльність. Підтвердженням цього слугує, зокрема, формування сталої та результативної взаємодії сервісних центрів МВС з місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, а також передача їм окремих повноважень у сфері надання публічно-сервісних послуг.

Важливим показником ефективності функціонування зазначеної системи стало відновлення наприкінці 2022 року діяльності регіональних сервісних центрів МВС і їх структурних підрозділів на деокупованих територіях

Донецької, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей. Поряд із цим простежується послідовне розширення переліку електронних сервісів, зокрема впровадження можливостей здійснення оплати за відповідальне зберігання номерних знаків, замовлення індивідуальних номерних знаків через електронний кабінет водія, а також перереєстрації транспортних засобів із укладенням договору купівлі-продажу за допомогою Єдиного державного вебпорталу електронних послуг «Дія» [33].

Водночас від моменту інституційного становлення сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України низка проблем адміністративно-правового характеру, що стосуються забезпечення їх функціонування, залишається недостатньо врегульованою та фактично поза сферою належної уваги суб'єктів нормотворчої діяльності. Ключовою серед них є відсутність спеціалізованого нормативно-правового акта, який би комплексно визначав організаційно-структурну модель сервісних центрів МВС, окреслював основні напрями їх діяльності та забезпечував чітке нормативне закріплення їхньої компетенції у сфері надання публічно-сервісних послуг.

Правові аспекти функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України неодноразово ставали об'єктом наукового аналізу в працях вітчизняних учених-адміністративістів, зокрема М. Ю. Веселова, А. В. Гаркуші, Т. О. Гуржія, О. В. Джафарової, О. М. Євтушенка, Н. І. Ільчанінової, О. В. Карпенка, Ю. С. Коллера, О. Г. Князюка, А. М. Коптева, П. В. Ліліковича, С. Є. Петрова, А. П. Рибінської, О. Ю. Салманової, А. О. Собакаря, К. А. Фуглевича та інших дослідників. Разом із тим окремі складові адміністративно-правового регулювання функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України потребують подальшого всебічного наукового осмислення та системного доопрацювання. Передусім ідеться про необхідність концептуального визначення змісту діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг, з'ясування правової природи та структури їх адміністративно-правового статусу, ґрунтовного аналізу повноважень зазначених органів, окреслення кола суб'єктів

їх взаємодії у процесі організації надання публічно-сервісних послуг, а також формування обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавчого регулювання діяльності сервісних центрів МВС у відповідній сфері.

Зазначені обставини у своїй сукупності обумовлюють актуальність і наукову обґрунтованість здійснення комплексного дослідження стану адміністративно-правового регулювання діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України у сфері надання адміністративних послуг.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є формування теоретико-методологічних положень щодо актуальних проблем надання адміністративних послуг сервісними центрами Міністерства внутрішніх справ України в сучасних умовах, а також наукове обґрунтування пропозицій, спрямованих на вдосконалення механізмів надання відповідних послуг.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

~ здійснити концептуалізацію діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання публічно-сервісних послуг та проаналізувати наукові підходи до визначення змісту адміністративно-правового регулювання їх функціонування у відповідній сфері суспільних відносин;

~ дослідити нормативно-правову основу діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання публічно-сервісних послуг і сформувати систему критеріїв класифікації нормативно-правових актів, що регламентують зазначену діяльність;

~ визначити призначення цільового елемента адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС та проаналізувати зміст їх внутрішніх і зовнішніх функцій;

~ сформулювати поняття та здійснити характеристику власних повноважень регіональних сервісних центрів МВС у сфері надання публічно-сервісних послуг;

~ розкрити зміст поняття взаємодії у діяльності сервісних центрів МВС, визначити коло суб'єктів такої взаємодії у процесі організації надання публічно-сервісних послуг і розробити пропозиції щодо підвищення ефективності взаємодії сервісних центрів МВС з іншими суб'єктами у зазначеній сфері;

~ охарактеризувати сучасні тенденції адміністративно-правового регулювання діяльності органів публічного управління у сфері надання публічно-сервісних послуг у державах – членах Європейського Союзу та обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення правового забезпечення діяльності сервісних центрів МВС з урахуванням позитивного європейського досвіду.

Об'єктом дослідження виступає сукупність суспільних відносин, що формуються та розвиваються у процесі здійснення сервісними центрами Міністерства внутрішніх справ України діяльності з надання адміністративних послуг.

Предметом дослідження є організаційно-функціональне забезпечення надання адміністративних послуг сервісними центрами МВС України в сучасних умовах.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети та розв'язання визначених завдань у дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів та прийомів наукового пізнання, що використовувалися з урахуванням системного підходу. Порівняльно-правовий метод послідовно залучався на всіх етапах дослідження з метою аналізу основних наукових концепцій учених-адміністративістів і положень національного законодавства. Застосування логіко-семантичного підходу забезпечило поглиблення й уточнення категоріально-понятійного апарату дослідження, що, зокрема, уможливило формулювання та конкретизацію низки базових дефініцій. До них належать поняття «діяльність сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг» і «зміст адміністративно-правового регулювання діяльності сервісних центрів МВС» (підрозділ 1.1), «повноваження

сервісних центрів МВС» (підрозділ 2.2), «взаємодія сервісних центрів МВС із суб'єктами надання публічно-сервісних послуг» (підрозділ 3.1) тощо.

За допомогою формально-юридичного методу проведено комплексний аналіз нормативно-правових засад функціонування сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг (підрозділи 1.2, 3.1, 3.2). Методи аналізу та синтезу використано для розкриття організаційно-структурного, цільового й компетенційного складників адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС (підрозділи 2.1, 2.2). Застосування методів класифікації та групування дало можливість систематизувати повноваження сервісних центрів МВС (підрозділ 2.2). Метод моделювання було залучено під час розроблення пропозицій, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства, що регламентує діяльність сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг.

Теоретичною основою дослідження, окрім наукових праць зазначених авторів, також слугують роботи інших спеціалістів у сфері теорії управління, теорії держави і права, конституційного та адміністративного права і процесу, а також праці вчених з інших галузевих правових дисциплін. (В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, В.В. Галуцько, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Т.О. Коломоєць, С.Г. Стеценко та ін.).

Нормативною базою дослідження виступають положення Конституції України, міжнародні договори, ратифікація яких здійснена Верховною Радою України, а також законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, включно з проектами нормативно-правових документів, що регламентують діяльність сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ.

Емпіричну основу дослідження складають статистичні дані та матеріали щодо публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС, а також інформація, оприлюднена у періодичних виданнях і на інтернет-ресурсах, що стосується функціонування зазначених органів у сфері надання адміністративних послуг.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що його положення можуть бути використані:

~ у науково-дослідній сфері як методологічна база для подальшого розвитку наукових розробок у галузі функціонування сервісних центрів МВС;

~ у сфері законодавчої діяльності – для вдосконалення окремих положень чинного законодавства, зокрема Законів України «Про адміністративні послуги», «Про дорожній рух», а також низки підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують діяльність сервісних центрів МВС;

~ у практичній діяльності сервісних центрів МВС з надання адміністративних послуг;

~ у навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Поліцейська діяльність», «Безпека дорожнього руху», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність», а також при підготовці підручників, навчальних посібників і навчально-методичних матеріалів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 94 сторінки, з них основний текст – 83 сторінки, список використаних джерел нараховує 93 найменування – 11 сторінок.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

1.1. Сервісні центри МВС України як суб'єкт адміністративно-правових відносин у сфері надання адміністративних послуг

Адміністративна реформа в Україні, ініційована Указом Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98 «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні», була спрямована на всебічну модернізацію та підвищення ефективності системи державного управління. Згідно з концептуальними засадами цього нормативного акта, виконавча влада, реалізуючи функціональне призначення демократичної, соціальної та правової держави, покликана забезпечувати належні умови для здійснення прав і свобод людини та громадянина, а також для надання населенню широкого спектра державних, зокрема управлінських, послуг [65]. Зазначене положення свідчить про те, що ключовим стратегічним вектором трансформації органів публічного управління має бути формування раціональної та цілісної організаційно-структурної моделі виконавчої влади, орієнтованої на усунення надмірних і дублюючих функцій суб'єктів публічної адміністрації, нормативне закріплення чітко визначених процедур реалізації основних державних функцій, забезпечення прозорості діяльності всіх органів державної влади, а також упровадження та дотримання стандартів якості надання адміністративних, у тому числі електронних, послуг.

Отже, у межах реалізації адміністративної реформи одним із пріоритетних напрямів державної політики є підвищення якості надання адміністративних послуг суб'єктами публічного управління та їх структурними підрозділами, серед яких сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України займають особливе, системоутворююче місце.

Висновок про об'єктивну необхідність підвищення якості надання адміністративних послуг отримав належне нормативно-правове закріплення в Указі Президента України від 4 вересня 2019 року № 647/2019 «Про деякі заходи із забезпечення надання якісних публічних послуг». Зазначеним актом на Кабінет Міністрів України покладено обов'язок реалізації комплексу організаційних заходів, спрямованих на спрощення процедур надання та отримання публічних послуг, а також на забезпечення їх доступності. Зокрема, йдеться про усунення обов'язковості подання заяв про надання публічних послуг у паперовій формі; розширення практики заповнення таких заяв уповноваженими посадовими особами суб'єктів надання публічних послуг або центрів надання адміністративних послуг з подальшим підписанням їх заявниками; запровадження механізмів оперативного виправлення технічних помилок і опісок у заявах та інших документах, необхідних для отримання публічних послуг. Крім того, передбачено покладення на адміністраторів центрів надання адміністративних послуг обов'язків щодо внесення відомостей, необхідних для отримання окремих адміністративних послуг, до відповідних інформаційних систем суб'єктів їх надання та Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, упровадження автоматизованого надання окремих адміністративних послуг без безпосередньої участі людини, а також забезпечення можливості отримання результатів надання публічних послуг, за бажанням суб'єкта звернення, із використанням засобів кур'єрського зв'язку [40].

Водночас, перед переходом до теоретико-правового аналізу діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України доцільно звернутися до узагальнення наукових досліджень, присвячених з'ясуванню змісту та правової природи адміністративних послуг, а також визначенню співвідношення понять «адміністративні послуги» і «публічно-сервісні послуги» у контексті реалізації функцій, покладених на сервісні центри МВС України.

Слід підкреслити, що поняття «послуга» функціонує як родова категорія, яка формує теоретико-методологічні підвалини для інтеграції відповідних

правових конструкцій у межах дослідження. На думку професора О. В. Джафарової, зміст категорії «послуга» кореспондує з економічними відносинами та пов'язується зі створенням особливої споживчої вартості в процесі здійснення певного виду трудової діяльності [11, с. 145].

Отже, поняття «послуги» в економічному значенні трактується як особливий вид діяльності суб'єктів економічних відносин, що здійснюється у встановленому законодавством порядку та спрямована на задоволення потреб споживачів шляхом створення нематеріальних благ.

Багатовимірність правової природи адміністративної послуги акцентує й О.Г. Князюк, зазначаючи, що це поняття має узагальнювальний характер, оскільки охоплює сукупність взаємопов'язаних елементів, пов'язаних із підставами, суб'єктним складом, процедурними особливостями та результатами її надання. Науковець обґрунтовано вказує на відсутність на сучасному етапі єдиного, уніфікованого підходу до тлумачення змісту поняття «адміністративна послуга», поряд із чим виокремлює низку сталих ознак, притаманних цьому правовому явищу. До таких ознак, зокрема, належать участь у процедурі двох суб'єктів, один з яких наділений державно-владними повноваженнями, у тому числі на підставі їх делегування, а інший виступає споживачем відповідної послуги; обов'язкове нормативно-правове закріплення конкретної адміністративної послуги та визначення процедури її надання; спеціальний порядок реалізації адміністративної послуги, що передбачає звернення заінтересованої особи; а також формалізований результат її надання, який, як правило, виражається у виданні індивідуального адміністративного акта [20, с. 11].

Додатково слід акцентувати, що публічно-сервісна спрямованість діяльності органів публічного управління у процесі надання адміністративних послуг виступає визначальною ознакою адміністрування як функціонального складника діяльності системи територіальних органів Міністерства внутрішніх справ України, уповноважених на надання адміністративних послуг. До цієї

системи, зокрема, належать Головний сервісний центр МВС України та його структурні підрозділи – регіональні й територіальні сервісні центри.

Водночас варто нагадати, що відповідно до Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 878, Міністерство внутрішніх справ є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який наділений повноваженнями щодо організації діяльності територіальних органів з надання сервісних послуг, що прямо передбачено підпунктом 22 пункту 4 зазначеного Положення [51].

Зазначені нормативні приписи стали правовою основою для ухвалення постанови Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 889 «Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ», якою було сформовано систему територіальних органів з надання сервісних послуг МВС. Зокрема, цією постановою утворено Головний сервісний центр МВС як міжрегіональний територіальний орган з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ, а також регіональні сервісні центри в областях, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі [73].

Таким чином, інституціоналізація сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України та закріплення за ними повноважень у сфері надання адміністративних послуг засвідчують становлення моделі партнерської взаємодії між державою і громадянським суспільством, у межах якої сторони виступають носіями взаємокореспондуючих прав та обов'язків. Ідея паритетності правового статусу учасників правовідносин між публічними інституціями, що забезпечують надання публічно-сервісних послуг, і громадянами фактично постає однією з базових цілей реалізації адміністративної реформи. Водночас держава не обмежується очікуванням належного виконання обов'язків з боку громадян, а й бере на себе публічно-правову відповідальність у випадках невиконання або неналежного виконання власних зобов'язань перед

суспільством, зокрема щодо гарантування та захисту інтересів територіальних громад.

З метою підвищення результативності та якості надання адміністративних послуг Кабінетом Міністрів України окреслено пріоритетні напрями їх удосконалення, до яких, зокрема, належать:

- посилення децентралізації процедур надання адміністративних послуг;
- формування конкурентоспроможної системи оплати праці в органах публічного адміністрування та створення мотиваційного середовища, орієнтованого на досягнення реальних управлінських результатів, а не формальне дотримання встановлених процедур;
- розроблення та практичне впровадження уніфікованих стандартів надання адміністративних послуг;
- запровадження сучасних організаційних моделей надання адміністративних послуг, що забезпечують можливість централізованого отримання всіх або найбільш поширених адміністративних послуг на відповідному адміністративно-територіальному рівні в межах одного приміщення, а також здійснення оплати таких послуг безпосередньо на місці їх надання [70].

У межах публічно-сервісної діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України потребує уточнення змістовне наповнення поняття «адміністративна послуга», оскільки його визначення, наведене у відповідних концептуальних документах, має певні відмінності порівняно з дефініцією, закріпленою у Законі України «Про адміністративні послуги».

Термінологічна невизначеність поняття «адміністративна послуга» та відсутність законодавчо затверджених чітких формулювань щодо його правового змісту призводять до виникнення окремих неврегульованих аспектів правозастосовчої практики. Зокрема, це стосується віднесення певної діяльності органів виконавчої влади до адміністративних функцій або адміністративних послуг, формування реєстрів адміністративних послуг, а також розроблення адміністративних регламентів надання державних функцій. Усе це визначає

актуальність вдосконалення адміністративного законодавства у сфері публічно-сервісної діяльності органів виконавчої влади.

Визначення, наведене в Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, передусім розкриває адміністративну послугу у вузькому розумінні, як складову частину публічно-сервісних послуг. Саме такий звужений підхід до розуміння адміністративної послуги як різновиду публічно-сервісної діяльності отримав нормативне закріплення у ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги». Відповідно до приписів зазначеної норми, адміністративна послуга визначається як результат здійснення суб'єктом її надання владних управлінських повноважень на підставі звернення фізичної чи юридичної особи, який має на меті виникнення, зміну або припинення її прав та/або реалізацію покладених на неї обов'язків згідно з вимогами закону [37].

Для розуміння ширшого підходу до трактування публічно-сервісної послуги у порівнянні з адміністративною доцільно звернутися до теоретико-правових досліджень, присвячених сутності публічно-сервісних відносин.

Зокрема, професор В. Б. Авер'янов належить до числа перших представників науки адміністративного права, які запропонували та обґрунтували використання категорії «публічно-сервісні відносини». За його позицією, адміністративно-правові відносини доцільно розглядати насамперед крізь призму публічно-сервісної природи, у межах і за допомогою яких держава здійснює обслуговування законних інтересів та потреб приватних осіб [2, с. 177].

Аналіз Положення про Головний сервісний центр МВС України свідчить, що публічно-сервісні повноваження зазначеного органу державної влади включають, зокрема, надання адміністративних послуг. До числа базових функціональних напрямів діяльності Головного сервісного центру МВС належать:

– участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері надання адміністративних послуг, забезпечення безпеки дорожнього руху й перевезення

небезпечних вантажів, а також здійснення державного нагляду за дотриманням вимог законодавства суб'єктами господарювання у відповідних галузях;

- здійснення контролю за відповідністю конструктивних особливостей, комплектації та технічного оснащення транспортних засобів і їх номерних знаків установленим нормам та стандартам, а також погодження нормативно-технічної документації у цій сфері;

- організація системи державного обліку зареєстрованих транспортних засобів, забезпечення видачі та обміну посвідчень водія, ДОПНВ-свідоцтв про підготовку водіїв, а також накопичення, обробка і зберігання відповідних відомостей у Єдиному державному реєстрі МВС та Єдиному державному реєстрі транспортних засобів;

- організаційне забезпечення та контроль процесів підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, а також ведення обліку суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форми власності, які здійснюють зазначені види діяльності;

- здійснення обліку суб'єктів господарювання, що провадять оптову та роздрібну реалізацію транспортних засобів;

- формування та ведення реєстру суб'єктів, уповноважених на проведення обов'язкового технічного контролю колісних транспортних засобів;

- створення та адміністрування загальнодержавної інформаційної бази даних щодо результатів обов'язкового технічного контролю транспортних засобів та інших суміжних питань у відповідній сфері [50].

Аналіз зазначених положень дозволяє зробити висновок, що функціональні завдання сервісних центрів МВС охоплюють:

- а) надання публічно-сервісних послуг, включаючи адміністративні та інші види послуг;

- б) здійснення контролю за діяльністю господарюючих суб'єктів у сфері безпеки дорожнього руху;

- в) видачу реєстраційно-дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху.

Отже, надання адміністративних послуг розглядається як результат публічно-сервісних відносин, одним із суб'єктів яких виступають сервісні центри МВС України. Саме в цьому проявляється взаємозв'язок між публічно-сервісною діяльністю та адміністративними послугами.

Разом із тим, контрольну функцію сервісних центрів МВС не слід ототожнювати з реалізацією публічно-сервісної діяльності, оскільки результатом останньої є безпосереднє надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам – суб'єктам звернення. Аналогічний підхід відображено й у Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, відповідно до положень якої контрольна діяльність адміністративних органів, зокрема здійснення перевірок, ревізій, інспектувань та інших форм наглядово-контрольних заходів, не відноситься до адміністративних послуг. При цьому підкреслюється, що органи, спеціально створені для реалізації контрольних функцій, не наділені повноваженнями щодо надання платних послуг, безпосередньо пов'язаних із виконанням таких функцій [70]. Контрольна функція сервісних центрів МВС характеризується рядом специфічних ознак, зокрема:

- а) спрямованістю на забезпечення законності та підтримання правопорядку;
- б) виникненням у підконтрольного об'єкта додаткових обов'язків щодо усунення виявлених порушень чи недоліків;
- в) можливістю притягнення до юридичної відповідальності за результатами здійснення контролю.

Зауважимо, що постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2007 року № 795 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання» встановлено перелік адміністративних та інших послуг, що можуть надаватися територіальними сервісними центрами МВС України [49].

Зазначеним нормативним документом визначено перелік адміністративних та інших послуг, що можуть надаватися територіальними органами з надання

сервісних послуг МВС. Саме така правова конструкція застосовується для позначення регіональних сервісних центрів МВС та їхніх структурних підрозділів – територіальних сервісних центрів МВС.

Спираючись на вищевказані наукові підходи, можна виокремити характерні ознаки адміністративних послуг у діяльності сервісних центрів МВС України, а саме:

- ~ наявність спеціального суб'єкта – сервісного центру МВС України, наділеного публічно-сервісними повноваженнями щодо надання адміністративних послуг;
- ~ індивідуальний характер адміністративної послуги, що проявляється у безпосередньому отриманні матеріальних або нематеріальних благ споживачем;
- ~ надання адміністративної послуги можливе лише за заявою суб'єкта звернення;
- ~ наявність у суб'єкта звернення особистої зацікавленості у отриманні адміністративної послуги;
- ~ добровільний характер отримання адміністративної послуги, тобто її отримання не пов'язане з виконанням обов'язків, покладених на суб'єкта;
- ~ недискримінаційний принцип надання адміністративної послуги, що забезпечує доступ до неї будь-якому суб'єкту, наділеному правом звернення;
- ~ надання адміністративної послуги на безоплатній або оплатній основі відповідно до встановлених нормативно-правових вимог щодо тарифів та вартості.

На підставі виокремлених ознак можна сформулювати дефініцію адміністративної послуги в діяльності сервісних центрів МВС України як процес юридичного оформлення умов реалізації прав, свобод і законних інтересів заявників на платній чи безоплатній основі шляхом здійснення сервісними центрами МВС публічно-сервісних повноважень.

Водночас, поряд із наданням адміністративних послуг, сервісні центри МВС здійснюють також надання «інших послуг». Питання їх правового та наукового визначення досі розкрито недостатньо. Деякі дослідники, визначаючи такі

послуги як сервісні, обмежуються лише констатацією факту їх надання без уточнення сутності. Зокрема, П. В. Лілікович зазначає, що сервісні центри МВС України надають як адміністративні, так і інші послуги, які в цілому охоплюються поняттям «сервісні» [26, с. 27].

Перелік інших послуг, що надаються територіальними сервісними центрами МВС, визначено постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2007 року № 795 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання». До таких послуг належать:

~ здійснення огляду матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання та перевірка відповідності документації встановленим вимогам щодо діяльності, пов'язаної з реалізацією транспортних засобів, з оформленням відповідного акта;

~ проведення перевірки відповідності самостійно сконструйованого транспортного засобу вимогам безпеки дорожнього руху, чинним нормам і стандартам із видачею офіційного висновку;

~ відповідальне зберігання номерних знаків транспортних засобів, які були перереєстровані або зняті з обліку, для подальшого закріплення за іншими транспортними засобами того самого власника;

~ надання відомостей із Єдиного державного реєстру МВС;

~ видача або заміна номерних знаків, що формуються за бажанням власників транспортних засобів із визначеною комбінацією символів;

~ видача або заміна номерних знаків, зазначених у п. 39-2 переліку, для транспортних засобів, що перебувають у власності органів державної влади [49].

Аналіз переліку інших послуг дозволяє стверджувати, що їх надання відбувається за ініціативою запитувача та належить до компетенції регіональних сервісних центрів МВС.

На основі наведених наукових підходів сформовано авторське визначення сутності публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС України як регламентованої нормами адміністративного права процедури реалізації

публічно-управлінської та публічно-сервісної функції, що спрямована на створення умов для реалізації прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб шляхом надання адміністративних та сервісних послуг на платній або безоплатній основі у встановленому законом порядку.

1.2. Правова основа діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг

Одним із ключових напрямів дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності сервісних центрів МВС України є вивчення нормативно-правового забезпечення їхньої діяльності у сфері надання публічно-сервісних послуг.

Перед тим як розпочати науковий аналіз у цьому напрямі, доцільно звернутися до існуючих наукових підходів щодо визначення значення та сутності нормативно-правового забезпечення як правової категорії в системі публічного управління.

Виходячи з наукових підходів представників теорії держави і права, зміст нормативно-правового забезпечення доцільно осмислювати крізь категорії «правове регулювання» та «правові засади». Зокрема, О. Ф. Скакун розглядає правове регулювання як цілеспрямовану діяльність держави, що здійснюється із застосуванням права та системи правових інструментів і має на меті впорядкування суспільних відносин, їх нормативне закріплення, забезпечення охорони та подальший розвиток [79, с. 529].

Таким чином, правові конструкції «нормативно-правове забезпечення», «нормативно-правове регулювання» та «нормативно-правові засади (основи)» у науковій літературі розглядаються як близькі або синонімічні терміни. Водночас конкретне наповнення цих категорій може бути адекватно визначене лише в контексті специфіки певної галузі суспільних відносин, що виступає об'єктом нормативно-правового регулювання.

Отже, аналіз нормативно-правового забезпечення публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС слід здійснювати з урахуванням галузевої приналежності правовідносин у сфері публічного управління, зокрема через визначення предмета та методу адміністративно-правового регулювання відповідних суспільних відносин.

На нашу думку, найбільш чітко розкриття предмета та методу адміністративно-правового регулювання запропоновано професором Т.О. Коломоєць. Вона зазначає, що «предмет адміністративно-правового регулювання охоплює діяльність органів публічного управління та їх посадових осіб, спрямовану на забезпечення прав і свобод громадян, а також надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам».

Водночас усі провідні фахівці у галузі адміністративного права одностайні у визнанні фундаментального значення правових норм: нормативно-правове забезпечення є основою адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

1. Зокрема, серед сукупності нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері надання публічно-сервісних послуг сервісними центрами МВС, першорядне значення належить Конституції України. Її норми, як норми прямої дії, спрямовані на забезпечення прав та соціальних гарантій осіб, які звертаються за публічно-сервісними послугами. Це положення витікає зі статті 8 Конституції, відповідно до якої Конституція України має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на її основі та повинні відповідати їй, а норми Конституції є нормами прямої дії [23]. Отже, ключова роль Конституції України полягає у формуванні базових правових засад, спрямованих на забезпечення відкритості та підзвітності органів виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії фізичних і юридичних осіб з посадовими особами відповідних органів, а також у закріпленні гарантій вільного й необмеженого доступу громадян до адміністративних послуг.

Аналіз конституційних норм дозволяє виділити ключові правові приписи, які безпосередньо регулюють публічно-правові відносини у сфері діяльності сервісних центрів МВС:

~ Стаття 3 Конституції України проголошує найвищою соціальною цінністю в державі людину, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку. Держава зобов'язана забезпечувати права і свободи людини, гарантувати їх реалізацію та нести відповідальність перед громадянами за свою діяльність. Науковці підкреслюють соціальну значущість цієї норми як фундаменту для публічно-сервісної діяльності органів виконавчої влади.

~ Статті 6 та 19 Конституції України встановлюють обов'язок органів виконавчої влади діяти в межах повноважень, визначених законодавством. Стаття 6 закріплює принцип здійснення повноважень органами законодавчої, виконавчої та судової влади у встановлених Конституцією межах та відповідно до законів України. Стаття 19 уточнює, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, а також їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України. Таким чином, зазначені конституційні приписи формують базу для законодавчого та організаційного регулювання публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС України, забезпечуючи їхню діяльність у правовому полі та гарантування прав громадян [23].

Разом з тим, аналіз чинного законодавства та підзаконних нормативно-правових актів у сфері діяльності сервісних центрів МВС свідчить про відсутність спеціального нормативно-правового акту, який би врегулював адміністративно-правовий статус регіональних сервісних центрів МВС. Відповідно, питання щодо точного визначення повноважень цих органів на даний час залишається відкритим.

Наявність окремих управлінських повноважень регіональних сервісних центрів МВС та їх керівників можна визначити, зокрема, на підставі Положення про Головний сервісний центр МВС, затвердженого наказом МВС України від 07.11.2015 № 1393 (у ред. наказу МВС України від 28.02.2025. № 142), яке

регламентує діяльність головного та регіональних сервісних центрів МВС, визначає структуру їх підрозділів та коло виконуваних завдань [54]. Відповідно до положень зазначеного нормативного акта, на Головний сервісний центр МВС покладається комплекс організаційно-управлінських функцій, що охоплюють координацію діяльності його структурних підрозділів і регіональних сервісних центрів, а також здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства України у сфері функціонування системи сервісних центрів МВС. До кола його повноважень також належить проведення перевірок діяльності регіональних сервісних центрів і, за потреби, власних структурних підрозділів, із подальшим наглядом за повнотою та об'єктивністю заходів, спрямованих на усунення виявлених недоліків чи порушень. Окрім цього, ГСЦ МВС забезпечує надання методичної підтримки регіональним сервісним центрам, формує рекомендації щодо підвищення ефективності їх роботи, а також організовує і бере участь у проведенні різноманітних навчально-методичних заходів, зокрема семінарів, тренінгів, конференцій і конкурсів. Важливим елементом його діяльності є й контроль за дотриманням встановлених законодавством строків надання адміністративних послуг регіональними сервісними центрами.

Аналіз окремих повноважень регіональних сервісних центрів МВС, закріплених у Положенні про Головний сервісний центр МВС, дає підстави стверджувати, що вони мають виражений владно-організаційний, тобто публічно-управлінський, характер, що зумовлено ієрархічною побудовою правовідносин між регіональними та територіальними сервісними центрами МВС.

Разом із тим у цьому нормативно-правовому акті не відображено вичерпний обсяг публічно-сервісних повноважень регіональних сервісних центрів у частині надання адміністративних послуг. Така прогалина зумовлює об'єктивну потребу у прийнятті окремого нормативного акта, спрямованого на комплексне визначення адміністративно-правового статусу регіональних сервісних центрів МВС.

У цьому зв'язку положення Конституції України слугують базисом для формування та подальшого розвитку спеціального законодавчого і підзаконного регулювання, спрямованого на унормування публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС України.

2. Окрему категорію нормативно-правових актів, що регулюють адміністративно-правові відносини у сфері діяльності сервісних центрів МВС, становлять міжнародні договори, обов'язковість яких для України була підтверджена Верховною Радою. Відповідно до статті 9 Конституції України, ратифіковані міжнародні угоди є складовою частиною національного законодавства та мають пріоритетне значення у правовому регулюванні відповідних відносин.

Беручи до уваги функціональні завдання сервісних центрів МВС, до міжнародно-правових актів, що прямо впливають на їх діяльність, належить Конвенція про дорожній рух від 8 листопада 1968 року. Зокрема, положення глав 4 та 5 цієї Конвенції встановлюють стандарти щодо видачі національних і міжнародних водійських посвідчень. Так, стаття 41 Конвенції передбачає, що держави-учасниці зобов'язуються видавати водійські посвідчення лише за умови перевірки компетентними органами наявності у кандидатів необхідних знань та практичних навичок керування транспортними засобами. Крім того, Конвенція визначає, що національне законодавство держави має містити відповідні критерії та умови для отримання водійського посвідчення, що створює правову основу для реалізації функцій сервісних центрів МВС у сфері державної реєстрації водіїв та контролю за їх підготовкою [22].

Враховуючи пріоритетність регульованих суспільних відносин у діяльності сервісних центрів МВС, законодавчі акти доцільно класифікувати на дві умовні групи:

- а) нормативно-правові акти, що регламентують надання адміністративних послуг;
- б) нормативно-правові акти, що визначають порядок забезпечення безпеки дорожнього руху.

Фундаментальним законодавчим документом у сфері надання адміністративних послуг є Закон України «Про адміністративні послуги», норми якого закріплюють правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, а також формують правову основу для організації та надання адміністративних послуг державними органами, зокрема сервісними центрами МВС [37]. Коментований законодавчий акт встановлює ключові дефініції, що визначають предмет регулювання у сфері публічно-сервісної діяльності, зокрема: «адміністративна послуга», «суб'єкт звернення» та «суб'єкт надання адміністративної послуги». Важливо підкреслити, що Закон «Про адміністративні послуги» закріплює принцип пріоритетності норм міжнародного права у цій сфері: відповідно до ч. 4 ст. 3, у разі якщо міжнародним договором України, що набрав чинності відповідно до встановленого порядку, передбачено відмінні від національного законодавства правила щодо надання адміністративних послуг, пріоритет набирають положення міжнародного договору.

Водночас, у законодавстві спостерігаються певні колізії, які стосуються регулювання публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС. Так, ст. 11 Закону передбачає, що «при наданні адміністративних послуг у випадках, передбачених законом, справляється плата (адміністративний збір)». Однак, питання справляння плати за адміністративні та інші послуги, що надаються сервісними центрами МВС, регламентується підзаконним актом – постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2007 № 795 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання». Така ситуація створює нормативну невизначеність щодо механізму встановлення та застосування плати за адміністративні послуги, що потребує подальшого законодавчого врегулювання [49]. Отже, у положеннях статті 11 Закону України «Про адміністративні послуги» більш коректним видається використання терміна «законодавство» замість звуженого формулювання «закон», оскільки згідно зі статтею 3 цього ж Закону правове регулювання у

сфері надання адміністративних послуг формується не лише законами, а й Конституцією України та прийнятими на їх основі підзаконними нормативно-правовими актами, що регламентують відповідні правовідносини. Таким чином, категорія «законодавство у сфері надання адміністративних послуг» має комплексний характер і охоплює весь масив нормативного регулювання публічно-сервісної діяльності, а не обмежується виключно законодавчими актами.

З урахуванням викладеного, доцільним є внесення редакційного коригування до статті 11 Закону України «Про адміністративні послуги», виклавши її у такій редакції: «У процесі надання адміністративних послуг у випадках, визначених законодавством, справляється плата (адміністративний збір)».

Водночас стаття 15 Закону України «Про дорожній рух» закріплює, що наявність у особи права на керування транспортними засобами відповідної категорії засвідчується посвідченням водія, яке має встановлений строк чинності. Закон також закріплює принцип відповідності національного законодавства міжнародним зобов'язанням України, передбаченим Конвенцією про дорожній рух, відповідно до якої на території України визнаються як національні, так і міжнародні посвідчення водія. Деталі щодо порядку видачі, обміну та встановлення строку дії зазначених посвідчень визначаються Кабінетом Міністрів України, що створює нормативно-правову основу для діяльності сервісних центрів МВС у сфері реєстраційно-дозвільної роботи та видачі водійських документів [41]. Відповідно до ст. 16 Закону України «Про дорожній рух», серед основних обов'язків водія закріплено вимогу щодо наявності при собі та пред'явлення на вимогу уповноважених посадових осіб таких документів: посвідчення водія та реєстраційного документа на транспортний засіб. Ця норма формує правову основу для контролю за дотриманням правил дорожнього руху та визначає межі обов'язків суб'єктів публічно-сервісних відносин у сфері безпеки дорожнього руху, що прямо пов'язано з діяльністю сервісних центрів МВС України з видачі та обліку

відповідних документів. [41]. Отже, положення ст. 15 Закону України «Про дорожній рух» встановлюють обов'язок держави, представником якої виступає Кабінет Міністрів України, забезпечити створення належних умов для регулювання правовідносин між державними органами та суб'єктами звернення у сфері допуску громадян до керування транспортними засобами, а також підтвердження їхнього права на здійснення цієї діяльності шляхом видачі відповідних посвідчень водія.

Слід зазначити, що функція видачі та обміну посвідчень водія є однією з найбільш затребуваних у діяльності сервісних центрів МВС України. За даними Головного сервісного центру МВС, у період із 1 січня по 31 грудня 2022 року було видано загалом 1 220 774 національних посвідчень водія. З цієї кількості 429 131 особа отримала посвідчення вперше, що на майже 20 тисяч перевищує показники попереднього року. Послугою обміну посвідчення скористалися 546 019 осіб, а відновлення документа після втрати чи викрадення замовили 67 555 громадян.

Варто також відзначити розвиток електронних сервісів: через Електронний кабінет водія онлайн-послугу обміну або відновлення посвідчення замовляли 57 688 разів. З них 4 317 заявок було успішно опрацьовано з доставкою через Укрпошту, а 10 382 – із отриманням документів безпосередньо в сервісному центрі МВС. Такі дані демонструють не лише високий попит на адміністративні послуги, а й ефективність інтеграції цифрових інструментів у публічно-сервісну діяльність органів МВС [34].

Відповідно до Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.05.1993 № 340, посвідчення водія визнається документом, який засвідчує особу та її спеціальний правовий статус, підтверджуючи право власника на керування транспортними засобами.

Згідно з пунктом 5-1 зазначеного Положення, централізоване оформлення, персоналізація, видача, повернення та обмін посвідчень водія здійснюються територіальними сервісними центрами МВС у строки, визначені

законодавством. Така регламентація підкреслює роль територіальних сервісних центрів МВС як ключових суб'єктів публічно-сервісної діяльності у сфері допуску громадян до керування транспортними засобами та забезпечує уніфікований і прозорий порядок надання відповідних адміністративних послуг [52]. Функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ, окрім безпосереднього надання адміністративних послуг, значною мірою включає реалізацію контрольної діяльності, спрямованої на забезпечення законності процедури видачі водійських посвідчень та допуску осіб до управління транспортними засобами. Зокрема, відповідно до пункту 35 Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами, у випадку виявлення фактів оформлення або видачі водійського посвідчення з порушенням чинних правових вимог або на підставі підроблених чи недійсних документів, відповідний регіональний сервісний центр МВС, до складу якого входить територіальний сервісний центр, що видав таке посвідчення, зобов'язаний ініціювати службове розслідування. За результатами такої перевірки формується висновок щодо анулювання вказаного посвідчення водія у чотирьох ідентичних примірниках.

Обґрунтованість суворого контролю з боку сервісних центрів МВС зумовлена високим рівнем небезпеки на дорогах загального користування в Україні. Зокрема, за інформацією заступника начальника Департаменту патрульної поліції О. Білошицького, у 2024 році в Україні зафіксовано 18 628 дорожньо-транспортних пригод із потерпілими, унаслідок яких загинуло 2 791 особа, а 23 145 осіб зазнали травм. Серед основних факторів, що спричиняли ці ДТП, визначено такі порушення: перевищення безпечної та встановленої швидкості руху; неправильне маневрування; порушення правил проїзду перехресть; невиконання вимог при проїзді пішохідних переходів; недотримання безпечної дистанції. Найбільш поширеними типами аварій були зіткнення транспортних засобів (39,7 %), наїзд на пішоходів (28,4 %) та наїзд на нерухому перешкоду (13,3 %).

Отже, реалізація контрольної складової діяльності сервісних центрів МВС виступає ключовим елементом забезпечення безпеки дорожнього руху та додержання правових норм у сфері допуску до управління транспортними засобами. Такий контроль має прямий вплив на зниження рівня аварійності і сприяє підвищенню правопорядку на автомобільних шляхах.

Аналіз факторів, що спричиняють дорожньо-транспортні пригоди на території України, свідчить про домінуючу роль людського чинника, зокрема недостатнього рівня професійної підготовки та кваліфікації водіїв транспортних засобів. Цей висновок підкреслює важливість системного підходу до підвищення компетентності водіїв та контролю за дотриманням правил дорожнього руху як ключового елемента публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС.

У цьому контексті особливе значення має міжнародно-правовий акт – Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ADR), ратифікована Україною 2 березня 2000 року. Ця угода встановлює єдині стандарти та правила безпечного перевезення небезпечних вантажів, визначає вимоги до кваліфікації водіїв, оснащення транспортних засобів та порядку контролю за виконанням норм. Вона має пріоритетне значення для регулювання діяльності сервісних центрів МВС у сфері контролю за перевезенням небезпечних вантажів та забезпечує імплементацію міжнародних стандартів у національне законодавство, що, у свою чергу, сприяє зниженню ризиків аварій та підвищенню безпеки дорожнього руху [16], згідно з Законом України «Про приєднання України до Європейської Угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ)» [69]. Теоретично значущим аспектом Європейської Угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ADR) для науки адміністративного права є її роль у кодифікації та унормуванні ключових термінологічних конструкцій, які надалі інтегрувались у національне законодавство України у сфері безпеки дорожнього руху. Зокрема, угода вперше офіційно закріпила поняття «транспортні засоби», «небезпечні вантажі», «міжнародне перевезення» та ряд інших спеціалізованих термінів.

На підзаконному рівні регламентація діяльності сервісних центрів МВС здійснюється, переважно, шляхом прийняття актів Кабінету Міністрів України, які деталізують правові механізми, закріплені на законодавчому рівні. Ці акти спрямовані на забезпечення ефективної реалізації публічно-сервісних функцій органів МВС та гарантування законності й безпеки у сфері дорожнього руху.

Серед базових постанов Кабінету Міністрів України, що визначають правові засади взаємодії територіальних органів системи сервісних центрів МВС із фізичними особами та суб'єктами господарювання у сфері надання сервісних послуг, особливе місце посідає постанова від 10 жовтня 2001 р. № 1306 «Про Правила дорожнього руху». Згідно з пунктами 32.2 і 32.3 цього нормативного акта, окремі питання підлягають обов'язковому погодженню з територіальними органами МВС.

Зокрема, до таких питань віднесено, по-перше, визначення технічних параметрів і конструктивних характеристик транспортних засобів, у тому числі встановлення спеціальних світлових та звукових сигнальних пристроїв. Водночас винятки встановлено для проблискових маячків оранжевого кольору, що застосовуються на великогабаритних і великовагових транспортних засобах, сільськогосподарській техніці з шириною понад 2,6 метра, транспорті дорожньо-експлуатаційних служб, а також на спеціальних і спеціалізованих транспортних засобах та автомобілях, позначених розпізнавальним знаком «Діти». До цього ж блоку належать питання встановлення світлових покажчиків і розпізнавальних знаків автомобілів аварійних служб, а також нанесення на зовнішні бокові поверхні транспортних засобів білих похилих смуг.

По-друге, нормативне регулювання поширюється на переобладнання транспортних засобів, у межах якого забороняється внесення змін до ідентифікаційних номерів, номерних табличок кузова, шасі (рами) та двигуна, а також їх знищення, перенесення, закріплення або відновлення без попереднього погодження з відповідними територіальними органами МВС.

Таким чином, постанова № 1306 надає територіальним сервісним центрам МВС ключову роль у контролі та погодженні змін конструкцій транспортних

засобів, що забезпечує як законність та безпеку дорожнього руху, так і належне виконання публічно-сервісних функцій зазначених органів [68].

2) Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 889 «Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ» [73] встановлює правову основу для організаційного формування системи сервісних центрів МВС. Зокрема, документ закріплює створення Головного сервісного центру МВС як міжрегіонального органу з надання сервісних послуг та визначає правовий статус регіональних сервісних центрів у областях України, м. Києві, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі. Постанова № 889 забезпечує підґрунтя для централізованого управління мережею територіальних органів та встановлює ієрархічні та субординаційні відносини між ГСЦ МВС та регіональними сервісними центрами.

3) Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1453 «Про затвердження Порядку формування та перевірки електронного посвідчення водія, електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, їх електронних копій» визначає алгоритм формування електронних документів, що підтверджують право на керування транспортними засобами та факт їх державної реєстрації. Документ встановлює процедури перевірки достовірності електронних посвідчень водія та електронних свідоцтв про реєстрацію транспортного засобу для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Постанова № 1453 забезпечує єдиний та стандартизований порядок обігу електронних документів, що підвищує ефективність публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС та сприяє зниженню ризиків шахрайських дій у сфері реєстрації транспортних засобів і видачі посвідчень водія [63].

Наступний рівень нормативно-правового забезпечення діяльності сервісних центрів МВС формується за рахунок сукупності внутрішньовідомчих нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ, включно з

документами, прийнятими спільно з іншими центральними органами виконавчої влади, а також наказами Головного сервісного центру МВС.

Незважаючи на активну відомчу нормотворчу діяльність у зазначеній сфері [48; 57; 62; 64;], слід відзначити наявну суттєву прогалину у внутрішньовідомчому нормативно-правовому регулюванні функціонування регіональних сервісних центрів МВС. Зокрема, наразі відсутній спеціальний нормативно-правовий акт, який би чітко визначав адміністративно-правовий статус цих органів, їх повноваження та межі компетенції у межах системи публічно-сервісної діяльності МВС. Це створює правову невизначеність у питаннях організації роботи регіональних сервісних центрів та потребує розробки відповідного відомчого документа, що забезпечить системність та однозначність правового регулювання.

Отже, спираючись на результати проведеного дослідження, можемо констатувати, що структура нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання діяльності сервісних центрів МВС, включає: 1) Конституцію України; 2) міжнародні договори згода на обов'язковість яких надана Верховною радою України; 3) закони України; 4) укази Президента України; 5) постанови Кабінету міністрів України; 6) накази та розпорядження МВС та інших центральних органів виконавчої влади; 7) накази ГСЦ МВС України.

З огляду на викладені положення обґрунтованим видається формування авторської концепції щодо систематизації нормативно-правових актів, що регулюють діяльність сервісних центрів МВС, шляхом визначення відповідних класифікаційних критеріїв. До таких критеріїв, зокрема, доцільно віднести:

~ інституційний, тобто залежно від органу нормотворення (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Головний сервісний центр МВС);

~ формально-юридичний, що відображає зовнішню форму нормативного акта (закони, укази, постанови, накази, розпорядження, рішення, правила, регламенти тощо);

- ~ функціонально-цільовий, який визначається сферою регулювання і поділяє акти на публічно-управлінські та публічно-сервісні;
- ~ темпоральний, відповідно до строку дії нормативних приписів (акти постійної та тимчасової дії);
- ~ компетенційний, що ґрунтується на характері правотворчих повноважень суб'єкта (реалізація власної компетенції або здійснення делегованих повноважень);
- ~ процедурний, який відображає порядок ухвалення нормативного акта (одноосібне прийняття, колегіальне ухвалення або спільне видання кількома органами).

Висновки до розділу 1

У результаті проведеного теоретико-методологічного та адміністративно-правового аналізу діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України у сфері надання адміністративних послуг встановлено, що їх формування та функціонування є логічним наслідком реалізації адміністративної реформи та становлення в Україні моделі сервісної держави. Ключовим вектором трансформації публічного управління стало переорієнтування діяльності органів виконавчої влади з владно-розпорядчої на публічно-сервісну, спрямовану на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Обґрунтовано, що діяльність сервісних центрів МВС України у сфері надання адміністративних послуг виступає самостійним об'єктом адміністративно-правових відносин, у межах яких реалізуються публічно-сервісні повноваження держави. Адміністративна послуга в діяльності сервісних центрів МВС має комплексну правову природу та розглядається не лише як результат владного рішення, а й як регламентований адміністративно-правовий процес, спрямований на юридичне оформлення умов реалізації прав і законних інтересів заявників. Такий підхід відповідає сучасним науковим концепціям

публічно-сервісних відносин та підкреслює пріоритет людиноцентризму в діяльності органів публічного управління.

У ході дослідження встановлено, що адміністративні послуги, які надаються сервісними центрами МВС, мають низку специфічних ознак, зокрема: наявність спеціального суб'єкта надання послуг, індивідуальний та добровільний характер звернення, нормативну визначеність процедури, формалізований результат у вигляді адміністративного акта, а також можливість надання послуг як на платній, так і на безоплатній основі. Запропоновано авторське визначення адміністративної послуги в діяльності сервісних центрів МВС України як процесу юридичного оформлення умов реалізації прав і законних інтересів заявників шляхом здійснення публічно-сервісних повноважень у встановленому законом порядку.

Доведено, що поряд із наданням адміністративних послуг сервісні центри МВС здійснюють і контрольні функції у сфері безпеки дорожнього руху, однак така діяльність за своєю правовою природою не належить до публічно-сервісної та не може ототожнюватися з наданням адміністративних послуг. Розмежування сервісних і контрольних повноважень є необхідною умовою забезпечення правової визначеності та недопущення змішування функцій публічної адміністрації.

Аналіз правової основи діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг засвідчив, що нормативно-правове забезпечення цієї діяльності має багаторівневий і фрагментарний характер. Його основу становлять норми Конституції України, міжнародні договори, закони України та підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють як загальні засади публічно-сервісної діяльності, так і спеціальні питання у сфері безпеки дорожнього руху. Водночас виявлено відсутність єдиного спеціального нормативно-правового акта, який би комплексно визначав адміністративно-правовий статус регіональних сервісних центрів МВС, що негативно впливає на чіткість визначення їх повноважень.

Установлено наявність окремих колізій та прогалин у законодавстві, зокрема щодо механізму справляння плати за адміністративні послуги, що надаються сервісними центрами МВС, а також термінологічної невизначеності співвідношення понять «адміністративні» та «інші» послуги. Обґрунтовано доцільність удосконалення законодавства шляхом внесення змін до Закону України «Про адміністративні послуги» та розроблення спеціального нормативно-правового акта, спрямованого на врегулювання публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС України.

Отже, результати дослідження розділу 1 створюють теоретико-методологічне підґрунтя для подальшого аналізу організаційно-правових механізмів діяльності сервісних центрів МВС України та вироблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності надання адміністративних послуг у сучасних умовах.

РОЗДІЛ II

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ У СФЕРІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

2.1. Цільове призначення адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС України у сфері надання адміністративних послуг

Цільовий компонент діяльності сервісних центрів МВС України доцільно розглядати як системне поєднання визначальних елементів, зокрема принципів, мети, завдань, функцій і основних напрямів функціонування відповідних органів у сфері надання публічно-сервісних послуг МВС.

Значущість управлінської мети як соціально зумовленої категорії обґрунтовується у наукових працях Є. М. Поповича, який підкреслює, що саме вона виконує орієнтуючу роль у процесі формування завдань і функцій публічного управління.

Аналіз наукових концепцій і нормативно-правових приписів, що стосуються визначення мети, дає змогу виокремити низку характерних ознак цієї категорії. Насамперед мета, як результат інтелектуально-мисленнєвого конструювання, не може розглядатися як кінцевий підсумок публічно-управлінської діяльності, оскільки вона відображає лише усвідомлений намір здійснення відповідної діяльності, спрямованої на досягнення визначеного результату. Водночас принципово важливим є положення про необхідність конкретизації мети шляхом формування системи завдань і функцій публічного управління, що забезпечує її практичну реалізацію [3, с. 26].

Таким чином, обґрунтованим є твердження про визначальне значення чіткого формулювання мети у механізмі реалізації завдань і функцій публічно-сервісної діяльності територіальних органів, що здійснюють надання сервісних послуг МВС, оскільки саме вона задає спрямованість правозастосовної

діяльності щодо виконання положень законів та інших нормативно-правових актів у сфері надання адміністративних та суміжних послуг.

Водночас дослідження положень, що регламентують діяльність Головного сервісного центру МВС, дає підстави стверджувати, що мета функціонування цього міжрегіонального територіального органу у відповідному нормативно-правовому акті прямо не сформульована, а опосередковано впливає зі змісту визначених завдань.

З урахуванням зазначеного вбачається доцільним доповнення відповідного Положення окремою нормою (пунктом 2-1), у якій доцільно закріпити, що метою цього Положення є нормативне визначення адміністративно-правового статусу Головного сервісного центру МВС, а також підвищення результативності реалізації покладених на нього завдань і функцій у сфері надання публічно-сервісних послуг МВС, зокрема у галузі забезпечення безпеки дорожнього руху.

Отже, досягнення будь-якої управлінської мети перебуває у нерозривному взаємозв'язку з функціями публічного управління, призначення яких полягає в деталізації та практичній конкретизації завдань, що покладаються на відповідний орган виконавчої влади та зумовлюють спрямованість його діяльності [80, с. 169-170].

Доцільним видається розпочати аналіз функціонального наповнення діяльності регіональних сервісних центрів МВС із теоретико-правового осмислення узагальнюючої категорії «функції публічного управління», а також з'ясування їх кореляції з основними напрямками діяльності органів виконавчої влади.

Як зазначає І. Л. Бородін, сутнісне значення функцій публічного управління полягає в їх спроможності окреслювати ключові вектори управлінської діяльності органів виконавчої влади, у межах яких відповідні органи наділяються необхідним обсягом компетенції [5, с. 10].

На думку Ю. П. Битяка, функція державного управління є підзаконно зумовленим владно-розпорядчим вектором публічно-управлінської діяльності,

спрямованим на здійснення регулятивного впливу на сферу адміністративно-правових відносин [4, с. 38].

Проведене узагальнення наукових джерел дає змогу дійти висновку, що функції публічного управління відображають зовнішній прояв управлінської діяльності, визначаючи напрями системного й цілеспрямованого впливу на соціальне середовище з метою досягнення визначених цілей у межах наданої компетенції.

У межах дослідження запропоновано здійснювати класифікацію функцій діяльності регіональних сервісних центрів МВС залежно від їх внутрішньої та зовнішньої спрямованості. Застосування такого підходу дає можливість розкрити специфіку основних векторів діяльності відповідних органів з урахуванням їх організаційно-правового статусу в системі територіальних органів, що забезпечують надання сервісних послуг МВС.

Зокрема, подальший аналіз правової природи та змістового наповнення внутрішніх функцій РСЦ МВС зумовлений їх особливим організаційно-правовим положенням у структурі сервісних центрів МВС, відповідно до якого зазначені органи поєднують у собі ознаки як суб'єктів управлінського впливу, здійснюючи організацію та контроль діяльності територіальних сервісних центрів МВС, так і об'єктів управління, перебуваючи у безпосередньому адміністративному підпорядкуванні Головного сервісного центру МВС.

Виходячи із запропонованих критеріїв, вбачається доцільним зосередити подальшу характеристику на внутрішніх функціях діяльності регіональних сервісних центрів МВС, до яких слід віднести організаційну, координаційну, контрольну та планувальну функції.

Відповідно до Положення про територіальний сервісний центр МВС, регіональні сервісні центри МВС наділені повноваженнями з організаційно-кадрового та координаційного забезпечення діяльності територіальних сервісних центрів. Зокрема, до їх компетенції належить прийняття рішень щодо призначення та звільнення керівника територіального сервісного центру МВС і його працівників, а також розгляд і затвердження подань начальника ТСЦ МВС

стосовно кадрових переміщень, застосування заохочень, встановлення доплат і надбавок та притягнення персоналу до дисциплінарної відповідальності. Крім того, РСЦ МВС забезпечують організацію діловодства в ТСЦ МВС відповідно до вимог законодавства України, а також формують заявки і ухвалюють рішення щодо створення та функціонування мобільних сервісних центрів у складі територіальних підрозділів.

Разом із цим регіональні сервісні центри МВС реалізують комплекс контрольно-наглядових повноважень у сфері публічно-сервісної діяльності територіальних сервісних центрів. Такий контроль охоплює, зокрема, перевірку належного виконання начальником ТСЦ МВС покладених на нього завдань, дотримання вимог законодавства у відповідній сфері та вжиття заходів щодо запобігання і припинення правопорушень із прийняттям обов'язкових до виконання управлінських рішень. До предмета контролю також належить погодження заявок ТСЦ МВС, які подаються до ГСЦ МВС щодо дублювання первинних ідентифікаційних номерів або нанесення спеціальних індивідуальних номерів на складові частини транспортних засобів, а також своєчасне отримання інформації про потребу у номерних знаках і бланковій продукції.

Окремий блок контрольних повноважень РСЦ МВС стосується забезпечення належного рівня збереження та технічного захисту інформації з обмеженим доступом, розпорядником якої є регіональний сервісний центр, а також контролю за видачею територіальними сервісними центрами свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення окремих категорій небезпечних вантажів. До сфери їх нагляду належить і правильність здійснення процедур державної реєстрації, перереєстрації та зняття з обліку транспортних засобів, обміну і видачі посвідчень водія, а також ведення і зберігання документів, що є підставою для їх оформлення. Окрім того, РСЦ МВС здійснюють контроль за відповідністю встановлення спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв на транспортних засобах вимогам нормативів і технічних стандартів, а також за діяльністю ТСЦ МВС щодо видачі довідок про притягнення особи до

кримінальної відповідальності, наявність або відсутність судимості та її погашення чи зняття.

У межах реалізації контрольної функції регіональні сервісні центри МВС також забезпечують наповнення Єдиного державного реєстру МВС, формують і подають до ГСЦ МВС звітність щодо використання номерних знаків, спеціальної та бланкової продукції, а також здійснюють облік їх надходження, витрачання та залишків. Вони подають інформацію про потребу в такій продукції, організують її розподіл між суб'єктами господарювання, які здійснюють торгівлю транспортними засобами та їх складовими частинами з ідентифікаційними номерами, а також забезпечують суб'єктів обов'язкового технічного контролю бланками протоколів перевірки технічного стану. Крім того, РСЦ МВС ведуть облік земельних ділянок і об'єктів державної власності, що перебувають у їх віданні, та передають відповідні відомості до ГСЦ МВС для узагальнення, а також збирають і аналізують пропозиції територіальних сервісних центрів щодо вдосконалення їх діяльності й матеріально-технічного забезпечення.

Планувальна функція у діяльності регіональних сервісних центрів МВС реалізується передусім через підготовку та подання до Головного сервісного центру МВС пропозицій, необхідних для належного виконання стратегічних і поточних планів, а також для обґрунтування заходів з розвитку, модернізації та матеріально-технічного забезпечення відповідних підрозділів.

Разом із тим, посідаючи проміжне місце в ієрархічній структурі територіальних органів, що забезпечують надання сервісних послуг МВС, регіональні сервісні центри виступають не лише суб'єктами управлінських повноважень, а й об'єктами адміністративного впливу з боку Головного сервісного центру МВС. Аналіз нормативних приписів, які регламентують діяльність ГСЦ МВС, дає підстави констатувати, що до його базових завдань належить організація, координація, спрямування та здійснення контролю за функціонуванням регіональних сервісних центрів.

Реалізація цих контрольних, організаційних і координаційних повноважень ГСЦ МВС проявляється, зокрема, у наданні регіональним сервісним центрам методичної підтримки та рекомендацій щодо підвищення ефективності їх діяльності, підготовці пропозицій про усунення виявлених порушень і недоліків, а також в участі у проведенні семінарів, конференцій, конкурсів та інших навчально-методичних заходів. До цього ж комплексу повноважень належить організація прийому громадян і розгляд звернень щодо діяльності РСЦ МВС, проведення перевірок їх роботи, погодження подань начальників РСЦ МВС про призначення та звільнення керівників територіальних сервісних центрів, створення належних організаційних і матеріально-технічних умов для функціонування РСЦ МВС, а також внесення державному секретарю МВС України пропозицій щодо заохочення чи дисциплінарної відповідальності керівників регіональних сервісних центрів і їх заступників. Крім того, ГСЦ МВС готує для керівництва Міністерства внутрішніх справ пропозиції стосовно організаційно-штатної структури, кошторису та граничної чисельності персоналу РСЦ МВС.

Зовнішні функції публічного управління, які реалізуються регіональними сервісними центрами МВС у процесі надання публічно-сервісних послуг, зумовлені специфікою відповідної сфери – забезпеченням безпеки дорожнього руху. Саме в цій площині проявляються основні напрями їх зовнішньої діяльності, серед яких провідне місце займають дозвільні, контрольні, організаційні, координаційні, сервісні та аналітичні функції.

Реалізація дозвільної функції у структурі публічно-сервісної діяльності регіональних сервісних центрів МВС зумовлена повноваженнями Кабінету Міністрів України у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, які полягають не лише в організації процедур надання відповідних дозволів у зазначеній сфері суспільних відносин, а й у встановленні розміру плати за їх отримання.

У межах реалізації дозвільних повноважень регіональні сервісні центри МВС уповноважені здійснювати оформлення, тимчасове зупинення та припинення дії сертифікатів державної акредитації закладів, що провадять

підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, із обов'язковим внесенням відомостей про такі сертифікати до Єдиного державного реєстру МВС. Окрім цього, до їх компетенції належить приймання іспитів і видача документів дозвільного характеру, зокрема свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення окремих категорій небезпечних вантажів, а також посвідчень і сертифікатів, що підтверджують підготовку уповноважених осіб з питань безпеки перевезень небезпечних вантажів і водіїв відповідно до вимог ДОПНВ.

Реалізація контрольної функції регіональними сервісними центрами МВС полягає у проведенні перевірок суб'єктів господарювання, які здійснюють оптову або роздрібну торгівлю транспортними засобами чи їх складовими частинами з ідентифікаційними номерами, а також у поданні відповідних відомостей до ГСЦ МВС для внесення до Єдиного державного реєстру МВС. Контрольна діяльність охоплює також обстеження закладів, що здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації водіїв, спеціалізованих навчальних центрів із підготовки водіїв транспортних засобів, які перевозять небезпечні вантажі, і уповноважених з питань безпеки таких перевезень, із одночасною перевіркою організації та якості навчального процесу. Додатково РСЦ МВС здійснюють моніторинг інформації щодо результатів обов'язкового технічного контролю транспортних засобів.

У межах організаційно-координаційної діяльності регіональні сервісні центри МВС забезпечують взаємодію з фахівцями Експертної служби МВС, які залучаються до процедур державної реєстрації транспортних засобів у територіальних сервісних центрах, зокрема у частині проведення оглядів і експертних досліджень, а також у межах визначеної компетенції здійснюють контроль за їх роботою.

У процесі реалізації сервісної функції регіональні сервісні центри МВС, зокрема, забезпечують надання за відповідними заявками імітаційних (несправжніх) засобів, необхідних для виконання визначених процедур у системі сервісних центрів МВС.

У межах реалізації аналітичної складової своєї діяльності регіональний сервісний центр МВС здійснює опрацювання та узагальнення відомостей, що надходять у результаті господарської активності фізичних і юридичних осіб, пов'язаної з обігом транспортних засобів та їх ідентифікаційних складових, з метою формування інформаційної основи для управлінських рішень у відповідній сфері.

Отже, зовнішні функції діяльності регіональних сервісних центрів МВС перебувають у тісному взаємозв'язку з їх внутрішніми функціями та за своєю природою є похідними від останніх. Інакше кажучи, внутрішні функції відповідних органів конкретизуються та розкриваються через зовнішні функції й окремі напрями діяльності регіональних сервісних центрів МВС, тоді як зовнішні функції забезпечують адресний і персоніфікований характер реалізації як внутрішніх, так і зовнішніх функціональних повноважень.

Таким чином, функції діяльності регіональних сервісних центрів МВС слід розглядати як зумовлені метою та завданнями публічного управління внутрішні й зовнішні вектори їх функціонування, що впливають із компетенції РСЦ МВС у сфері надання публічно-сервісних послуг, зокрема у галузі забезпечення безпеки дорожнього руху.

Цільовий компонент адміністративно-правового статусу регіональних сервісних центрів МВС надає можливість визначити інтенсивність і спрямованість управлінського впливу зазначених органів на адміністративно-правові відносини у сфері надання публічно-сервісних послуг. Мета, завдання, функції та напрями діяльності як взаємопов'язані структурні елементи цільового компонента утворюють цілісну систему, практичне значення якої полягає у формуванні об'єктивних критеріїв оцінювання результативності та ефективності управлінської діяльності.

2.2. Зміст і межі компетенції сервісних центрів МВС України як складова їх адміністративно-правового статусу

Теоретичне осмислення змісту та ролі компетенційного компонента в структурі адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС, здійснене у попередніх підрозділах цього дослідження, дало змогу сформулювати низку концептуальних висновків щодо розуміння компетенції як нормативно врегульованої адміністративно-правовими нормами сукупності предметів відання та повноважень сервісних центрів МВС у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Реалізація такої компетенції виступає необхідною правовою передумовою для гарантування прав і законних інтересів громадян у процесі надання публічно-сервісних послуг.

У зв'язку з цим одним із ключових завдань науки адміністративного права, а також безпосереднім предметом даного дослідження, є ґрунтовна характеристика правових засад повноважень регіональних сервісних центрів МВС як базового елемента компетенційного компонента їх адміністративно-правового статусу. Відповідний аналіз здійснюватиметься з урахуванням функціонального призначення та основних напрямів діяльності зазначених органів.

Обраний підхід до дослідження структурних елементів компетенції регіональних сервісних центрів МВС зумовлений усталеною в адміністративно-правовій доктрині позицією щодо наявності тісного та взаємообумовленого зв'язку між компетенцією, повноваженнями та функціями органів публічного управління. Така взаємозалежність на практиці нерідко призводить до їх ототожнення або некоректного розмежування.

Аналіз переліку прав, закріплених у Положенні, дає підстави для формулювання низки узагальнюючих висновків. По-перше, очевидним є те, що за своєю юридичною природою зазначені права не можуть бути віднесені до компетенції територіальних сервісних центрів МВС як органів публічного управління, оскільки фактично вони характеризують зміст владних можливостей конкретних посадових осіб. Зокрема, такі права, як скликання нарад,

користування інформаційними базами даних, внесення відомостей і змін до Єдиного державного реєстру МВС тощо, за своєю суттю не є повноваженнями органу як інституційного суб'єкта, а реалізуються персоніфіковано через діяльність його працівників.

По-друге, зовнішні та внутрішні функції територіальних сервісних центрів МВС, визначені у другому розділі відповідного нормативно-правового акта, фактично відображають основні напрями їх діяльності, що здійснюються в межах наданих повноважень. Водночас логіка побудови Положення свідчить про те, що зміст повноважень мав би кореспондувати із закріпленими функціями, однак їх чітке нормативне розмежування відсутнє. Саме цим, на наш погляд, пояснюється відсутність у зазначеному Положенні самостійного розділу, присвяченого визначенню повноважень регіональних сервісних центрів МВС.

Проблематика підміни повноважень органу публічного управління його функціями у нормативно-правових актах неодноразово ставала предметом наукового аналізу. Так, В. І. Теремецький слушно зауважує, що у законодавстві України відсутня уніфікована та послідовна конструкція компетенційних норм, а положення про органи, затверджені підзаконними нормативно-правовими актами, нерідко ігнорують окремі елементи адміністративно-правового статусу, що, по суті, нівелює класичне розуміння таких органів як самостійних суб'єктів публічно-правових відносин [84, с. 84]. Науковець доходить висновку, що у більшості спеціальних нормативних актів взаємозв'язок між базовими компетенційними нормами та функціями, покладеними на відповідний державний орган, або простежується фрагментарно, або взагалі відсутній [85, с. 161].

Узагальнюючи наведені положення, слід констатувати, що відсутність у нормативно-правових актах чітких і однозначних критеріїв розмежування функцій та повноважень органів публічного управління об'єктивно зумовлює необхідність доктринального уточнення поняття «повноваження» у діяльності регіональних сервісних центрів МВС, а також визначення його співвідношення з категорією «функція». Проведення відповідного порівняльно-правового

аналізу створює належні наукові передумови для виокремлення та всебічної характеристики повноважень регіональних сервісних центрів МВС, закріплених у системі чинних нормативно-правових актів.

На нашу позицію, методологічно обґрунтованою відправною засадою у процесі аналізу повноважень органів публічного управління є їх розуміння як нормативно закріпленої сукупності прав і обов'язків, що надаються відповідному органу з метою реалізації покладених на нього функцій. У такому контексті повноваження постають не як абстрактна характеристика діяльності органу, а як конкретизована правова форма втілення його функціонального призначення, що знаходить вираження у системі юридично визначених правомочностей та юридичних обов'язків.

Отже, повноваження органу публічного управління виконують роль нормативно-правового інструменту, за допомогою якого визначаються та формалізуються основні напрями його діяльності. Саме у такому співвідношенні функцій і повноважень, де перші відображають змістовне призначення органу, а другі – юридичні засоби його практичної реалізації, вбачається найбільш логічна та науково обґрунтована модель їх взаємодії. З огляду на це, обґрунтованим є підхід, сформований у доктрині адміністративного права, відповідно до якого вирішення питання про функції органу публічної влади неможливе без одночасного визначення кола його владних повноважень.

Водночас слід наголосити, що посилення виключно на функціональне призначення органу не може вважатися достатньою підставою для визначення його компетенції. Функції, будучи відносно узагальненими напрямками діяльності, потребують обов'язкової юридичної конкретизації через закріплення відповідних повноважень, без яких їх належна реалізація є фактично неможливою [18, с. 160]. Саме тому компетенція органів державного управління має формуватися не лише на основі визначення їх функцій, але й шляхом чіткого нормативного закріплення прав та обов'язків, необхідних для досягнення поставлених перед ними цілей.

При цьому повноваження характеризуються власним рамковим змістовним навантаженням, оскільки через них окреслюється сфера правового регулювання діяльності конкретного органу публічного управління. Така сфера визначається шляхом встановлення у нормативно-правових актах системи правомочностей та обов'язків, які не лише деталізують функціональне призначення органу, але й визначають межі та способи його впливу на відповідні суспільні відносини.

Аналіз положень юридичної довідкової та наукової літератури дає підстави стверджувати, що категорія «повноваження» традиційно тлумачиться як сукупність юридично закріплених прав і обов'язків, носіями яких можуть виступати не лише органи виконавчої влади, а й інші суб'єкти публічного права, зокрема територіальні громади. Такий підхід відображає загальне, узагальнене розуміння повноважень як інструменту реалізації публічної влади у відповідних сферах суспільних відносин.

Водночас, попри зовнішню однозначність зазначеного визначення, у законодавстві та доктрині адміністративного і міжнародного права сформовано декілька відмінних, а подекуди й концептуально різних підходів до розуміння сутності повноважень як правового явища. Зокрема, аналіз положень статті 2 Закону України «Про міжнародні договори України» свідчить про закріплення специфічного підходу, відповідно до якого повноваження фактично ототожнюються з документом, яким одній чи кільком особам у визначеному законом порядку доручається представляти Україну з метою підготовки, прийняття, встановлення автентичності, підписання міжнародного договору, а в окремих випадках – і надання згоди на його обов'язковість для держави [66].

Такий законодавчий підхід, на наш погляд, не може бути визнаний коректним з позицій загальної теорії права та адміністративно-правової доктрини. Адже у класичному розумінні документ не є повноваженням як таким, а лише виконує функцію його зовнішньої форми та юридичного способу закріплення. Інакше кажучи, документ виступає засобом фіксації, підтвердження та легітимації повноважень, проте не відображає їх змістовної природи як сукупності правомочностей і обов'язків, наданих суб'єкту для здійснення

визначених функцій. Така підміна змісту формою ускладнює однозначне тлумачення поняття повноважень і зумовлює необхідність його доктринального уточнення у контексті діяльності органів публічного управління.

Вбачається обґрунтованою необхідність формування авторського підходу до визначення змісту та характерних рис повноважень у діяльності регіональних сервісних центрів МВС.

Під повноваженнями регіональних сервісних центрів МВС доцільно розуміти нормативно закріплену сукупність власних і делегованих прав та юридичних обов'язків цих органів, реалізація яких забезпечує їх участь у публічно-сервісних адміністративних правовідносинах шляхом надання адміністративних та інших передбачених законодавством послуг у сфері безпеки дорожнього руху.

До визначальних рис повноважень регіональних сервісних центрів МВС доцільно віднести, по-перше, їх нормативну закріпленість у системі адміністративно-правового регулювання; по-друге, наявність спеціалізованих носіїв цих повноважень – територіальних органів системи сервісних центрів МВС, які забезпечують їх реалізацію у сфері безпеки дорожнього руху; по-третє, загальний, рамковий характер як власних, так і делегованих повноважень, здійснення яких відбувається виключно в межах установленної компетенції регіональних сервісних центрів МВС.

Сформувані цілісне уявлення про систему адміністративних правовідносин, у яких сервісні центри МВС виступають суб'єктами у сфері безпеки дорожнього руху, можливо шляхом аналізу та характеристики власних повноважень регіональних сервісних центрів МВС.

Виходячи з основних зовнішніх напрямів діяльності РСЦ МВС, обґрунтованим є припущення, що реалізація переважної частини їх власних повноважень зосереджена у межах дозвільної та контрольної-наглядової діяльності.

Зокрема, у площині дозвільної діяльності регіональні сервісні центри МВС наділені повноваженнями щодо прийняття управлінських рішень про видачу,

тимчасове зупинення або анулювання сертифікатів державної акредитації закладів, які здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів. Невід'ємним елементом реалізації зазначених повноважень є також забезпечення внесення відомостей про такі сертифікати до Єдиного державного реєстру МВС.

Нормативну конкретизацію відповідних повноважень закріплено у спільному наказі Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства інфраструктури України та Міністерства соціальної політики України від 05.04.2016 № 255/369/132/344, яким встановлено кваліфікаційні вимоги до фахівців, що здійснюють підготовку та перепідготовку водіїв транспортних засобів. Зазначеним актом передбачено, що до проведення занять з Правил дорожнього руху, основ безпеки дорожнього руху, будови та експлуатації транспортних засобів, надання домедичної допомоги, а також до навчання практичному керуванню транспортними засобами допускаються особи, які пройшли обов'язкову атестацію в регіональному сервісному центрі МВС.

Крім того, коментований нормативно-правовий акт деталізує вимоги до освітнього та професійного рівня відповідних спеціалістів, які здійснюють підготовку, якими встановлено, що:

- наявність вищої освіти та посвідчення водія на право керування транспортними засобами є обов'язковою вимогою для проведення занять з Правил дорожнього руху, основ безпеки руху, будови та експлуатації транспортних засобів тощо;

- наявність медичної освіти слугує необхідною умовою для проведення занять з надання першої медичної допомоги;

- наявність освіти не нижче професійно-технічної, посвідчення водія на право керування транспортними засобами відповідної категорії, а також документу, який засвідчує навички керування транспортним засобом відповідної категорії більше трьох років протягом останнього часу, слугує обов'язковою умовою для проведення занять з навчання керуванню транспортними

засобами [43]. Аналіз установлених нормативними актами вимог до підготовки фахівців, які залучаються до проведення занять з Правил дорожнього руху, основ безпеки дорожнього руху, будови та експлуатації транспортних засобів, дає підстави констатувати їх концептуальну та змістовну недостатність. Зокрема, чинні кваліфікаційні критерії не містять конкретизації щодо напряму здобутої вищої освіти, який мав би відповідати характеру освітньої діяльності з підготовки водіїв транспортних засобів, а також не встановлюють вимог до рівня теоретичної та практичної обізнаності таких спеціалістів у сфері організаційно-правових засад забезпечення безпеки дорожнього руху.

У цьому контексті видається обґрунтованим висновок про доцільність запровадження більш чітких і професійно зорієнтованих вимог до зазначеної категорії фахівців. Зокрема, особи, які здійснюють навчання майбутніх водіїв, повинні мати педагогічну освіту, що забезпечує належний рівень методичної підготовки, а також базові спеціалізовані знання у сфері безпеки дорожнього руху, включаючи її правові, організаційні та превентивні аспекти.

Запропонована концепція корелює з приписами Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 р. № 1360-р. У цьому програмному документі безпечна поведінка учасників дорожнього руху трактується як багатовимірний процес, що охоплює, зокрема, інтегрування проблематики безпеки дорожнього руху до програм післядипломної підготовки педагогічних кадрів, а також модернізацію і перегляд навчальних програм з Правил дорожнього руху та основ безпечної поведінки в системі дошкільної і загальної середньої освіти. Окрім того, такі зміни мають бути відображені у стандартах професійної (професійно-технічної) освіти за професіями та спеціалізаціями, пов'язаними з керуванням транспортними засобами, тракторами, у тому числі саморобними, самохідними сільськогосподарськими, меліоративними й дорожньо-будівельними машинами, з урахуванням освітніх потреб осіб з особливими освітніми потребами.

У цьому контексті підвищення та оновлення кваліфікаційних вимог до фахівців, які здійснюють підготовку водіїв транспортних засобів, доцільно розглядати як один із ключових механізмів зростання загального рівня безпеки дорожнього руху та результативності публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС [72].

Потреба у підвищенні професійного рівня фахівців, залучених до підготовки водіїв транспортних засобів, додатково детермінується несприятливими статистичними показниками дорожньо-транспортного травматизму в Україні. Узагальнені дані свідчать, що понад дві третини дорожньо-транспортних пригод відбуваються з вини водіїв, що об'єктивно вказує на домінуючу роль людського чинника у структурі аварійності.

Результати аналізу причин ДТП, скоєних з вини водіїв транспортних засобів упродовж десятирічного періоду, демонструють стійку повторюваність типових порушень Правил дорожнього руху. Зокрема, до найбільш поширених причин належать: порушення правил маневрування (14,7%), перевищення дозволеної швидкості руху (14,6%), обгін та виїзд на смугу зустрічного руху (13%), недотримання правил проїзду перехресть (7,9%), а також порушення вимог щодо безпечної дистанції (3,8%) [82, с. 217–218].

Наведені статистичні показники переконливо засвідчують, що незалежно від технічного стану транспортної інфраструктури, рівня розвитку дорожньої мережі чи ефективності контролю з боку держави, якість професійної підготовки водіїв залишається одним із ключових і визначальних чинників забезпечення безпеки дорожнього руху. У цьому зв'язку підвищення фаховості спеціалістів, які здійснюють навчання та підготовку водіїв, набуває не лише освітнього, а й виразного публічно-правового та превентивного значення.

З урахуванням наведених положень обґрунтованим є внесення змін до пункту 2 розділу 4 спільного наказу МВС України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства інфраструктури України та Міністерства соціальної політики України від 5 квітня 2016 р. № 255/369/132/344 «Про затвердження Вимог до закладів, що здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення

кваліфікації водіїв транспортних засобів, а також кваліфікаційних вимог до фахівців, які проводять таку підготовку», шляхом викладення його в новій редакції. Запропонована норма може бути сформульована таким чином: «Особи, залучені до викладання Правил дорожнього руху, основ безпеки дорожнього руху, будови та експлуатації транспортних засобів, повинні мати вищу педагогічну освіту, документ, що підтверджує підвищення кваліфікації у сфері безпеки дорожнього руху, а також посвідчення водія відповідної категорії».

Наступним напрямом реалізації дозвільних повноважень регіональних сервісних центрів МВС є оформлення та видача спеціальних свідоцтв, зокрема документів, що підтверджують допуск транспортних засобів до перевезення окремих категорій небезпечних вантажів, а також свідоцтв про підготовку уповноважених осіб з питань безпеки таких перевезень і сертифікатів ДОПНВ для водіїв.

Специфікою цього напрямку публічно-сервісної діяльності регіональних сервісних центрів МВС є інтеграція дозвільних та контрольних повноважень у межах єдиної адміністративної процедури. Так, відповідно до наказу МВС України від 4 серпня 2018 р. № 656, видача або продовження строку дії свідоцтва про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів здійснюється регіональним сервісним центром ГСЦ МВС або відповідним територіальним сервісним центром за результатами перевірки відповідності конструкції, маркування та спеціального обладнання транспортного засобу вимогам ДОПНВ і порядку, встановленого зазначеним нормативним актом.

При цьому посадові особи регіональних сервісних центрів МВС, які пройшли спеціальну перевірку рівня знань у сфері допуску транспортних засобів до перевезення небезпечних вантажів, уповноважені здійснювати оцінку відповідності конструкції транспортного засобу стандартам ДОПНВ та оформляти відповідне дозвільне свідоцтво [32]. Проведений аналіз зазначеної правової норми дає підстави стверджувати, що реалізації дозвільного повноваження, пов'язаного з видачею свідоцтва про допущення транспортних

засобів до перевезення небезпечних вантажів, передує комплексна перевірка їх технічного стану, що свідчить про здійснення регіональними сервісними центрами МВС контрольних повноважень.

Крім того, наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21.07.2022 № 449 унормовано низку положень, зокрема затверджено:

а) вимоги до центрів спеціалізованої підготовки водіїв транспортних засобів, що здійснюють перевезення небезпечних вантажів, а також до уповноважених осіб з питань безпеки таких перевезень автомобільним транспортом (далі – центри спеціального навчання);

б) порядок проведення іспитів, оформлення та видачі свідоцтв ДОПНВ про підготовку водіїв транспортних засобів, призначених для перевезення небезпечних вантажів, а також свідоцтв про підготовку уповноважених осіб з питань безпеки перевезень небезпечних вантажів автомобільними дорогами (далі – Порядок видачі свідоцтв про підготовку водіїв та уповноважених) [45].

Водночас доцільно акцентувати увагу на тому, що набуття права на керування транспортними засобами, які здійснюють перевезення небезпечних вантажів, а також виконання функцій уповноваженого з питань безпеки таких перевезень не пов'язується безпосередньо з отриманням свідоцтва про завершення спеціального навчання. Зазначений документ підтверджує виключно факт проходження навчального курсу у відповідному Центрі спеціального навчання, тоді як оформлення та видача свідоцтв ДОПНВ про підготовку водіїв і уповноважених осіб віднесені до компетенції регіональних сервісних центрів МВС. Саме цим зумовлюється наділення РСЦ МВС одночасно дозвільними та контрольними повноваженнями у відповідному сегменті публічно-сервісної діяльності. Разом із тим специфіка реалізації контрольних повноважень полягає у закріпленні частини з них за Головним сервісним центром МВС, що свідчить про нормативно визначене розмежування компетенції між РСЦ МВС та ГСЦ МВС.

Зокрема, до сфери повноважень регіональних сервісних центрів МВС належить:

а) у частині функціонування Центрив спеціального навчання:

– здійснення обстежень таких Центрив на підставі доручень ГСЦ МВС з метою встановлення відповідності їх матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення вимогам чинних нормативно-правових актів;

– визначення часу і місця проведення іспитів для слухачів Центрив спеціального навчання, а також реалізація права на відвідування навчальних занять;

б) у межах організації та реалізації Порядку видачі свідоцтв про підготовку водіїв і уповноважених осіб:

– приймання іспитів за результатами проходження спеціального навчання в межах курсів підготовки та перепідготовки водіїв і кандидатів в уповноважені;

– оформлення, видача та ведення обліку свідоцтв ДОПНВ про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, а також свідоцтв про підготовку уповноважених осіб.

Натомість до компетенції Головного сервісного центру МВС віднесено:

а) у сфері функціонування Центрив спеціального навчання:

– організацію процедур визначення, реєстрації та обстеження Центрив спеціального навчання;

– забезпечення внесення відомостей про такі Центри до Єдиного державного реєстру МВС та їх оприлюднення на офіційному вебсайті ГСЦ МВС;

– організацію розроблення, погодження та затвердження Типової програми і навчального плану курсів спеціальної підготовки водіїв транспортних засобів, що здійснюють перевезення небезпечних вантажів, а також уповноважених осіб з питань безпеки таких перевезень, і погодження відповідних програм та планів, розроблених Центрами спеціального навчання;

– приймання іспитів у викладачів Центрив спеціального навчання та видачу сертифікатів, що підтверджують проходження ними спеціальної підготовки та підвищення кваліфікації.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, доцільно сформулювати такі висновки.

Компетенційний компонент є одним із ключових структурних елементів адміністративно-правового статусу регіональних сервісних центрів МВС і становить нормативно врегульовану адміністративним правом сукупність предметів відання та повноважень РСЦ МВС у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Реалізація зазначених повноважень формує належні правові умови для гарантування прав і законних інтересів фізичних осіб у процесі надання публічно-сервісних послуг.

Центральним елементом компетенційного блоку виступають повноваження регіональних сервісних центрів МВС, які доцільно тлумачити як закріплені у нормативно-правових актах комплекс власних і делегованих прав та обов'язків, спрямованих на забезпечення участі РСЦ МВС у публічно-сервісних правовідносинах шляхом надання адміністративних і суміжних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Переважну частину компетенції РСЦ МВС складають власні повноваження цього органу, систематизація яких можлива за критерієм сфери управлінського впливу. Відповідно до такого підходу власні повноваження регіональних сервісних центрів МВС доцільно класифікувати як такі, що реалізуються у сферах: а) формування та практичної реалізації державної політики у сфері безпеки дорожнього руху; б) організації й контролю процесів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації водіїв, а також ведення обліку суб'єктів господарювання, залучених до відповідної діяльності; в) організації та здійснення контролю за спеціальним навчанням водіїв і уповноважених осіб з метою їх допуску до перевезення небезпечних вантажів та оформлення відповідних свідоцтв; г) контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, що здійснюють реалізацію транспортних засобів і комплектуючих до них; д) забезпечення нагляду за діяльністю суб'єктів обов'язкового технічного контролю та ведення обліку відомостей щодо результатів його проходження.

Висновки до розділу 2

У результаті дослідження адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг встановлено, що зазначений статус має складну, багаторівневу структуру та характеризується наявністю взаємопов'язаних цільового й компетенційного компонентів, які визначають спрямованість, зміст і межі публічно-сервісної діяльності відповідних органів.

З'ясовано, що цільовий компонент адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС відображає соціально зумовлене призначення їх діяльності та охоплює систему мети, завдань, функцій і напрямів функціонування у сфері надання публічно-сервісних послуг, зокрема у галузі забезпечення безпеки дорожнього руху. Обґрунтовано, що чітке нормативне визначення управлінської мети має принципове значення для ефективної реалізації покладених на сервісні центри МВС завдань і функцій, оскільки саме вона задає вектор правозастосовної діяльності та формує критерії оцінювання її результативності.

Встановлено, що діяльність регіональних сервісних центрів МВС характеризується поєднанням внутрішніх і зовнішніх функцій публічного управління. Внутрішні функції (організаційна, координаційна, контрольна, планувальна) зумовлені особливим місцем РСЦ МВС у системі територіальних органів з надання сервісних послуг МВС і реалізуються у взаємодії з територіальними сервісними центрами та Головним сервісним центром МВС. Зовнішні функції (дозвільна, контрольна, сервісна, аналітична, організаційно-координаційна) безпосередньо спрямовані на регулювання адміністративно-правових відносин у сфері безпеки дорожнього руху та надання адміністративних і суміжних послуг фізичним і юридичним особам.

Доведено, що функції регіональних сервісних центрів МВС не тотожні напрямам їх діяльності, а становлять ширшу категорію, яка охоплює зміст, характер і способи управлінського впливу. У цьому контексті обґрунтовано

недоцільність ототожнення функцій, напрямів і видів публічно-управлінської діяльності у наукових і нормативних джерелах.

Компетенційний компонент адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС визначено як нормативно врегульовану сукупність предметів відання та повноважень, реалізація яких створює правові передумови для забезпечення прав і законних інтересів громадян у процесі надання публічно-сервісних послуг. Центральне місце у структурі цього компонента займають повноваження РСЦ МВС, які запропоновано розуміти як визначену нормативно-правовими актами сукупність власних і делегованих прав та юридичних обов'язків, спрямованих на участь зазначених органів у публічно-сервісних адміністративних правовідносинах.

Обґрунтовано, що переважну частину компетенції регіональних сервісних центрів МВС становлять їх власні повноваження, які доцільно систематизувати залежно від сфери управлінського впливу. До таких сфер віднесено: формування та реалізацію державної політики у сфері безпеки дорожнього руху; організацію та контроль за підготовкою, перепідготовкою й підвищенням кваліфікації водіїв; організацію та контроль за навчанням водіїв і уповноважених осіб з питань перевезення небезпечних вантажів; контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері торгівлі транспортними засобами та їх складовими частинами; контроль за проведенням обов'язкового технічного контролю транспортних засобів і ведення відповідних інформаційних ресурсів.

Узагальнюючи викладене, зроблено висновок, що адміністративно-правовий статус сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг є цілісною системою, ефективність функціонування якої безпосередньо залежить від чіткості нормативного закріплення мети, функцій і повноважень, а також від їх узгодженості між собою. Удосконалення правового регулювання зазначених елементів сприятиме підвищенню якості публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС та рівня забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні.

РОЗДІЛ III

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ СЕРВІСНИМИ ЦЕНТРАМИ МВС УКРАЇНИ

3.1. Взаємодія сервісних центрів МВС України з іншими суб'єктами публічного управління як чинник підвищення ефективності надання адміністративних послуг

Сфера забезпечення безпеки дорожнього руху є одним із пріоритетних напрямів реалізації державної політики України. У зв'язку з цим її гарантування поряд із сервісними центрами МВС належить до ключових завдань діяльності інших правоохоронних органів, які функціонують як у межах системи Міністерства внутрішніх справ, так і поза нею.

З огляду на зазначене, на державу покладається обов'язок щодо формування та впровадження дієвих механізмів, спрямованих на підвищення ефективності управлінського впливу у сфері безпеки дорожнього руху. Реалізація цього стратегічно важливого завдання закріплена у Державній програмі підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2020 р. № 1287. Відповідно до положень зазначеної Програми її ключовою метою визначено створення ефективної системи управління безпекою дорожнього руху, спрямованої на забезпечення охорони життя і здоров'я населення, а також формування безпечних і комфортних умов пересування транспортних засобів, пішоходів та інших учасників дорожнього руху в межах вулично-дорожньої мережі [44]. За таких умов досягнення визначених цілей можливе лише за умови узгодженої, системної та результативної взаємодії всіх суб'єктів, залучених до забезпечення безпеки дорожнього руху.

У доктрині адміністративного та загальнотеоретичного права категорії «система» і «взаємодія» розглядаються як такі, що перебувають у тісному

взаємозв'язку та взаємній зумовленості, оскільки саме взаємодія виступає необхідною умовою узгодженого й стабільного функціонування будь-якої системної цілісності. У цьому контексті, зокрема, І. І. Коваленко тлумачить систему як сукупність взаємопов'язаних і таких, що перебувають у постійній взаємодії, елементів, діяльність яких орієнтована на реалізацію визначених завдань і функцій [21, с. 11].

Таким чином, аналіз наукових підходів свідчить про те, що взаємодія не лише забезпечує функціонування системи, а й сама набуває ознак системності, що має принципове значення для дослідження механізмів узгодженої діяльності суб'єктів публічного управління.

Очевидним є те, що окреслення напрямів взаємодії регіональних сервісних центрів МВС з іншими правоохоронними органами зумовлюється необхідністю визначення мети такої взаємодії та з'ясування її значення у процесі реалізації спільної діяльності.

Обґрунтовано, що забезпечення безпеки дорожнього руху виступає ключовим завданням, на досягнення якого спрямовується узгоджена діяльність суб'єктів публічного управління. У цьому розумінні в адміністративно-правовій доктрині взаємодія трактується як форма спільної діяльності органів публічної адміністрації, зорієнтована на впорядкування та регулювання суспільних відносин засобами адміністративного права, при цьому система забезпечення безпеки дорожнього руху цілком вписується у зазначену концептуальну модель.

З урахуванням наведеного можна дійти принципового для характеристики публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС висновку про те, що взаємодія, будучи побудованою на засадах паритетності, є проявом рівноправного статусу учасників публічно-сервісних правовідносин. Водночас її цільова спрямованість полягає у формуванні та реалізації адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Отже, взаємодію сервісних центрів МВС з іншими суб'єктами публічного управління у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху доцільно розглядати як нормативно врегульовану адміністративним правом систему публічно-

сервісних правовідносин, у межах якої сервісні центри МВС у співпраці з підприємствами, установами й організаціями незалежно від форми власності, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами реалізують спільні заходи, спрямовані на гарантування прав і законних інтересів громадян шляхом надання адміністративних та інших публічно-сервісних послуг у сфері безпеки дорожнього руху.

Розкриття змісту поняття взаємодії у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху створює підґрунтя для подальшого етапу наукового аналізу, який полягає у визначенні кола суб'єктів та основних напрямів співпраці сервісних центрів МВС у процесі надання публічно-сервісних послуг.

Слід зазначити, що у відносинах взаємодії з іншими суб'єктами надання адміністративних та суміжних послуг регіональні сервісні центри МВС фактично реалізують повноваження Головного сервісного центру МВС. Такий висновок ґрунтується на положеннях пункту 7 Положення про ГСЦ МВС, відповідно до якого ГСЦ МВС здійснює свої повноваження як безпосередньо, так і через регіональні сервісні центри МВС. Зокрема, під час виконання покладених на нього завдань ГСЦ МВС взаємодіє з центральними органами виконавчої влади, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами, установами й організаціями.

Крім того, згідно з підпунктом 31 пункту 4 зазначеного Положення, до повноважень ГСЦ МВС належить організація взаємодії з фахівцями Експертної служби МВС, які залучаються до проведення державної реєстрації транспортних засобів у територіальних сервісних центрах МВС, а також здійснення в межах компетенції контролю за їх діяльністю, що додатково підтверджує ієрархічний та координаційний характер взаємодії між ГСЦ МВС і РСЦ МВС [50].

Нормативно-правове закріплення засад взаємодії територіальних сервісних центрів МВС з територіальними органами Міністерства внутрішніх справ, іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування також здійснено наказом МВС України від 07.11.2015 № 1393 «Про затвердження Положення про Головний сервісний центр МВС України». Зокрема, відповідно

до пункту 25 розділу III зазначеного Положення, Головний сервісний центр МВС у межах реалізації покладених на нього завдань забезпечує організацію взаємодії з фахівцями Експертної служби МВС, які залучаються до процедур державної реєстрації транспортних засобів у територіальних сервісних центрах МВС [54].

Таким чином, аналіз наведених нормативно-правових приписів дає підстави для висновку, що повноваження у сфері взаємодії з суб'єктами надання публічно-сервісних послуг щодо забезпечення безпеки дорожнього руху закріплені за всією системою територіальних органів МВС. До таких суб'єктів належать Головний сервісний центр МВС, регіональні сервісні центри МВС, а також територіальні сервісні центри МВС, що свідчить про комплексний і багаторівневий характер нормативно визначеної взаємодії у відповідній сфері публічного управління.

Аналіз компетенції суб'єктів забезпечення безпеки дорожнього руху, визначених у розділі 2 Закону України «Про дорожній рух», дає підстави стверджувати, що відповідними правообов'язками у сфері взаємодії наділені Кабінет Міністрів України, органи влади Автономної Республіки Крим, центральні й місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також об'єднання громадян. Водночас з урахуванням функціональної специфіки діяльності сервісних центрів МВС, яка полягає насамперед в організації процесу надання адміністративних та інших публічно-сервісних послуг, коло суб'єктів їх взаємодії є більш обмеженим порівняно з переліком, закріпленим у Законі України «Про дорожній рух».

У зазначеному контексті методологічно виправданим видається використання класифікаційних підходів до визначення напрямів взаємодії, запропонованих О. В. Пчеліною. Зокрема, науковець виокремлює такі види взаємодії:

– внутрішньовідомчу, притаманну співпраці працівників одного відомства або різних його структурних підрозділів;

– міжвідомчу, що характеризує взаємодію суб'єктів, які належать до різних органів і відомств [76, с. 15].

З урахуванням наведеного класифікаційного підходу, до кола суб'єктів взаємодії із сервісними центрами МВС у частині організації надання адміністративних та інших публічно-сервісних послуг доцільно віднести такі групи. По-перше, у межах внутрішньовідомчої взаємодії – органи та установи, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, зокрема Державну міграційну службу України, Експертну службу МВС, Національну поліцію, а також заклади вищої освіти, що перебувають у підпорядкуванні МВС. По-друге, у межах міжвідомчої взаємодії до кола партнерів належать Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України та підпорядковані йому центральні органи виконавчої влади, центри надання адміністративних послуг як постійно функціонуючі робочі структури органів місцевого самоврядування або місцевих державних адміністрацій, а також суб'єкти підприємницької діяльності, що провадять діяльність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Окреслення кола суб'єктів взаємодії із сервісними центрами МВС створило підґрунтя для систематизації та характеристики ключових напрямів такої співпраці. До них, зокрема, належать: взаємодія у сфері реалізації реєстраційно-дозвільних процедур; співпраця в частині організації діяльності з перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом; взаємодія у сфері здійснення оптової та роздрібно-торговельної діяльності щодо автотранспортних засобів; а також освітньо-професійна взаємодія сервісних центрів МВС із закладами вищої освіти системи МВС України.

Видається обґрунтованим твердження, що взаємодія сервісних центрів МВС у межах реалізації реєстраційно-дозвільних процедур посідає провідне місце серед напрямів їх співпраці, оскільки до відповідних правовідносин залучається широкий спектр як внутрішньовідомчих, так і міжвідомчих суб'єктів публічно-сервісної діяльності.

Показовою ілюстрацією реалізації цього напрямку є організація координаційної взаємодії територіальних сервісних центрів МВС у процесі надання адміністративної послуги з обміну посвідчення водія з державним

підприємством «Документ», що належить до сфери управління Державної міграційної служби України, а також із центрами надання адміністративних послуг. Згідно з наказом МВС України від 6 травня 2022 р. № 278 «Про затвердження Порядку взаємодії територіальних сервісних центрів МВС із державним підприємством, що належить до сфери управління Державної міграційної служби України, та центрами надання адміністративних послуг», така взаємодія у процедурі обміну посвідчення водія забезпечується шляхом упровадження узгоджених організаційно-правових механізмів між ТСЦ МВС та уповноваженими суб'єктами.

Зміст такої взаємодії передбачає вчинення уповноваженими суб'єктами низки взаємопов'язаних дій, зокрема: прийняття від фізичної особи заяви та пакета документів, необхідних для отримання адміністративної послуги з обміну посвідчення водія відповідно до вимог Положення про порядок видачі посвідчень водія; ідентифікацію особи заявника на підставі поданих документів, що посвідчують особу; передачу документів, необхідних для надання зазначеної послуги, до територіального сервісного центру МВС із використанням засобів Єдиного державного реєстру МВС з дотриманням вимог чинного законодавства; а також друк і видачу заявникові національного посвідчення водія на підставі відповідного рішення ТСЦ МВС або вручення мотивованого рішення про відмову в наданні адміністративної послуги із зазначенням законних підстав такої відмови [55].

Взаємодія сервісних центрів МВС із Державною міграційною службою та Національною поліцією у межах здійснення реєстраційно-дозвільних процедур об'єктивно зумовлює необхідність формування уніфікованого підходу до визначення розміру плати за надання окремих адміністративних послуг. Зазначений висновок ґрунтується на результатах порівняльного аналізу переліків платних адміністративних послуг та ставок плати за їх надання сервісними центрами МВС, встановлених постановами Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 року № 1098 та від 4 червня 2007 року № 795.

Результати проведеного аналізу свідчать про існування неузгодженостей у визначенні розміру плати за окремі адміністративні послуги, зокрема за реєстрацію та перереєстрацію колісних транспортних засобів усіх категорій із видачею свідоцтва про реєстрацію та номерних знаків, зняття транспортних засобів з обліку з оформленням облікової картки та номерних знаків для разових поїздок, повторне проходження іспитів з Правил дорожнього руху і практичних навичок керування транспортними засобами, а також оформлення та видачу свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення окремих категорій небезпечних вантажів та інші пов'язані послуги.

У такому контексті очевидним є те, що відсутність єдиного, нормативно закріпленого підходу до встановлення плати за надання адміністративних послуг негативно позначається на ефективності реалізації засад державної політики у сфері публічно-сервісної діяльності. Особливо це стосується принципу юридичної визначеності, який, відповідно до статті 4 Закону України «Про адміністративні послуги», є одним із базових принципів функціонування системи надання адміністративних послуг [37].

Ефективність взаємодії сервісних центрів МВС у межах реалізації реєстраційно-дозвільних процедур значною мірою зумовлюється налагодженням системної та скоординованої співпраці з Експертною службою МВС. Адміністративно-правові засади такої взаємодії визначені наказом МВС України від 17 січня 2023 року № 12 «Про організацію взаємодії Експертної служби МВС із територіальним органом з надання сервісних послуг МВС» [47]. Характерною рисою цього напрямку співпраці є його комплексність, що проявляється у здійсненні взаємодії на всіх рівнях системи сервісних центрів МВС, охоплюючи територіальні, регіональні та головний сервісні центри.

Вказана обставина зумовлює необхідність чіткого визначення мети взаємодії між Експертною службою МВС та сервісними центрами МВС. Такою метою, відповідно до пункту 1 Інструкції, затвердженої наказом МВС № 12/2023, є забезпечення оптимізації та підвищення ефективності процедур державної реєстрації і перереєстрації, а також зняття з обліку транспортних засобів.

Йдеться, зокрема, про автомобілі та автобуси, самохідні машини, сконструйовані на автомобільному шасі, мотоцикли всіх типів, марок і моделей, причепи та напівпричепи, мотоколяски, інші прирівняні до них транспортні засоби, а також мопеди. Такий підхід свідчить про спрямованість взаємодії на вдосконалення адміністративних процедур і підвищення якості публічно-сервісних послуг у сфері безпеки дорожнього руху [47].

Ключовим змістовним елементом діяльності працівників Експертної служби МВС у межах їх взаємодії із сервісними центрами МВС є здійснення огляду транспортних засобів та перевірка відомостей про них, внесених до реєстраційних документів. Така діяльність спрямована на встановлення автентичності ідентифікаційних номерів транспортних засобів і документів, що їх супроводжують, зокрема шляхом виявлення фактів знищення, підроблення чи несанкціонованої зміни номерів основних вузлів і агрегатів, а також підроблення реєстраційних документів [56].

З метою підвищення рівня кваліфікації та вдосконалення професійної підготовки персоналу сервісні центри МВС здійснюють системну співпрацю із закладами вищої освіти МВС, що реалізується, зокрема, шляхом укладення меморандумів про співробітництво.

Меморандуми належать до поширених форм договірної взаємодії, правова природа яких характеризується низкою специфічних рис. До таких ознак, зокрема, слід віднести ініціативний характер їх укладення, що ґрунтується на добровільному волевиявленні сторін, наявність внутрішнього переконання учасників щодо доцільності встановлення та підтримання партнерських відносин, а також погодження сторонами узгодженої програми поведінки, спрямованої на досягнення визначених ними спільних результатів [19, с. 53].

Дослідження змісту меморандумів про співробітництво, укладених сервісними центрами МВС з Національною академією внутрішніх справ, Донецьким державним університетом внутрішніх справ та іншими провідними закладами вищої освіти системи МВС [35; 86], дає підстави виокремити типові напрями такої взаємодії. До них, зокрема, належать підвищення

кваліфікаційного рівня працівників сервісних центрів МВС, організація проходження практики й стажування курсантами та слухачами закладів вищої освіти МВС, а також проведення спільних науково-просвітницьких заходів, зокрема круглих столів, відкритих лекцій, семінарів, тренінгів і майстер-класів для здобувачів вищої освіти.

Отже, взаємодія сервісних центрів МВС у межах реалізації реєстраційно-дозвільних процедур вирізняється паритетністю суб'єктів, залучених до процесу надання адміністративних та інших публічно-сервісних послуг, узгодженістю їх дій, що здійснюються на підставі та в межах нормативно-правового регулювання, а також спільною цільовою спрямованістю такої діяльності, яка полягає у забезпеченні прав і законних інтересів громадян у сфері безпеки дорожнього руху.

Водночас розширений перелік спеціальних ознак, притаманних співпраці сервісних центрів МВС у зазначеній сфері, може бути сформований із урахуванням загальнотеоретичних характеристик взаємодії, напрацьованих у науковій літературі. Зокрема, у юридичному значенні взаємодія розглядається як певне діяння, що охоплює як активну поведінку суб'єктів, так і їх утримання від вчинення дій. Полісуб'єктний характер такої співпраці зумовлює обов'язкову участь у ній двох або більше учасників. Крім того, взаємодія передбачає залучення суб'єктів із різним адміністративно-правовим статусом, серед яких можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Важливою ознакою є й те, що відповідні правовідносини ґрунтуються на взаємному впливі учасників один на одного, що забезпечує координацію та узгодженість їх спільної діяльності [78, с. 28].

Таким чином, з урахуванням загальнотеоретичних ознак взаємодії, напрацьованих у наукових джерелах, доцільним є виокремлення спеціальних характеристик, що притаманні взаємодії сервісних центрів МВС із суб'єктами надання адміністративних послуг у межах реалізації реєстраційно-дозвільних процедур у сфері безпеки дорожнього руху. До таких ознак, зокрема, належить нормативна зумовленість механізму взаємодії регіональних сервісних центрів

МВС та інших суб'єктів публічно-сервісної діяльності нормами адміністративного права.

3.2. Європейські підходи до адміністративно-правового регулювання надання адміністративних послуг як чинник підвищення ефективності діяльності сервісних центрів МВС України

Зарубіжна практика організації та надання публічно-сервісних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху становить вагоме підґрунтя для вдосконалення адміністративно-правових засад функціонування регіональних сервісних центрів МВС. Звернення до іноземного досвіду дає змогу не лише розширити уявлення про альтернативні моделі публічного адміністрування у цій сфері, а й визначити напрями модернізації національних механізмів правового регулювання.

Обґрунтованою є позиція науковців, які наголошують, що напрацювання зарубіжних держав у сфері безпеки дорожнього руху виступають стійкою методологічною основою для дослідження відповідних процесів у їх динамічному розвитку. Такий підхід уможливує здійснення комплексного аналізу управлінських рішень, формулювання узагальнених висновків та адаптацію позитивних практик з урахуванням національних особливостей правової системи [81, с. 40].

Слід наголосити, що національна система правового регулювання у сфері безпеки дорожнього руху перебуває у тісному взаємозв'язку з нормами міжнародного права та усталеними стандартами транспортної безпеки, сформованими у зарубіжних державах. Підтвердженням цього є, зокрема, положення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 року № 430-р.

Зазначеним стратегічним документом окреслено ключові напрями підвищення якості транспортних послуг, передбачено поетапне наближення

рівня їх надання та розвитку транспортної інфраструктури до європейських стандартів, а також визначено комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня безпеки перевезень і зменшення негативного впливу транспортної діяльності на навколишнє природне середовище. Крім того, Стратегією акцентовано увагу на необхідності вдосконалення системи управління транспортною сферою, реалізації адміністративної реформи та децентралізації повноважень центральних органів виконавчої влади, упровадження антикорупційних механізмів і принципів корпоративного управління у державному секторі економіки [71].

Звертаючись до аналізу адміністративно-правового забезпечення надання публічно-сервісних послуг у державах – членах Європейського Союзу, доцільно відзначити окремі характерні аспекти відповідної практики. Так, у Великій Британії підвищення якості публічно-сервісних послуг традиційно розглядається як один із пріоритетних напрямів державної політики, спрямованої на вдосконалення механізмів функціонування органів публічної адміністрації.

Початковим етапом упровадження системи адміністративних послуг у діяльність органів публічного управління у Великій Британії стало ухвалення у 1982 році урядового плану «Ініціативи в управлінні фінансами». Подальший розвиток зазначеного курсу знайшов відображення у доповіді «Удосконалення управління роботою уряду: подальші кроки», оприлюдненій у 1987 році, в якій було сформульовано програму модернізації публічної служби та комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності й якості надання публічно-сервісних послуг.

На концептуальному рівні суттєвим кроком стало розроблення та затвердження у 1991 році Хартії громадян – десятирічної програмної ініціативи, орієнтованої на підвищення стандартів публічних послуг, удосконалення організації їх надання та механізмів розподілу. Подальшим етапом реформування стало опублікування у березні 1999 року Білої книги «Модернізація уряду», яка визначила стратегічні орієнтири трансформації системи державного управління. У цьому документі були закріплені базові

принципи, що мали покладатися в основу діяльності державних установ і організацій під час надання публічно-сервісних послуг населенню, а також окреслено зобов'язання уряду у відповідній сфері.

У Швеції у 1998 році було схвалено стратегію «Управління центральним урядом в обслуговуванні громадян» (Central Government Administration in the Citizens' Service), спрямовану на трансформацію системи публічного управління в напрямі її більшої орієнтованості на потреби населення, а також на активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій як ключового інструменту підвищення якості сервісних послуг. Зазначена стратегія заклала підґрунтя для переосмислення ролі державних органів як суб'єктів, діяльність яких має бути зосереджена на обслуговуванні громадян.

Подальший розвиток цієї концепції відбувся у 2000 році з презентацією урядом програми дій «Публічне управління на службі демократії» (A Public Administration in the Service of Democracy). У межах цієї програми була запропонована модель «Агентство 24/7», відповідно до якої публічні послуги надавалися з використанням мережі Інтернет у безперервному режимі – сім днів на тиждень і двадцять чотири години на добу. Програмні положення передбачали також створення умов для активного діалогу громадян з органами влади, надання можливостей для висловлення оцінок щодо якості отриманих послуг, впровадження принципу «єдиного вікна» в організації сервісного обслуговування, а також забезпечення доступності публічних послуг для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення [89].

У Франції наприкінці ХХ століття було розроблено та ухвалено «Хартію публічних послуг», якою закріплено базові засади державної політики у сфері надання адміністративних послуг. До ключових принципів, визначених цим документом, віднесено рівність, неупередженість, наступність у діяльності органів влади, прозорість, підзвітність, а також простоту й доступність публічних послуг для населення.

Відповідно до положень Хартії, державні органи Франції зобов'язані приймати будь-які звернення громадян із підтвердженням їх отримання, а

посадові особи мають ідентифікувати себе, зазначаючи прізвище та займану посаду. Обчислення строків розгляду звернень здійснюється з моменту їх відправлення, що фіксується поштовим штемпелем або датою електронного надсилання. Крім того, громадянам гарантується право на особистий прийом з метою викладення своїх аргументів до ухвалення рішення, зокрема у випадках, коли за результатами розгляду може бути прийняте негативне рішення [87].

У Фінляндії процес реформування публічного управління був зорієнтований на запровадження ключових елементів сучасного державного менеджменту. Зокрема, акцент було зроблено на передачі відповідальності за ухвалення управлінських рішень на рівень безпосередніх виконавців, що сприяло підвищенню оперативності та гнучкості діяльності органів влади. Важливе місце посіла також орієнтація системи оцінювання ефективності функціонування державних установ на досягнуті результати та їхній соціальний ефект.

Окремим напрямом реформ стало стимулювання конкурентних засад у публічному секторі, а також трансформація традиційно ієрархізованих органів виконавчої влади у суб'єкти, що функціонують за моделлю громадських підприємств сфери послуг. За такого підходу визначальним критерієм якості діяльності державних органів визнається рівень задоволеності споживачів публічних послуг, тобто громадян, що відображає сервісну спрямованість публічного адміністрування [91].

До основних здобутків проведених реформ у сфері державного управління у Фінляндії слід віднести суттєве зменшення обсягу державних видатків, зростання рівня відкритості та прозорості управлінських процесів, а також оптимізацію чисельності державних службовців, що утримуються за рахунок апарату центральних органів влади.

Одним із ключових завдань реформування публічно-сервісних правовідносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху є формування уніфікованого механізму нормативно-правового регулювання процесів організації та надання адміністративних послуг органами публічної влади в

державках – членах Європейського Союзу. З цією метою, зокрема, Європейським парламентом було ухвалено Директиву 1999/37/ЄС від 29 квітня 1999 року щодо реєстраційних документів на транспортні засоби [15], якою запроваджено єдині, спрощені вимоги до процедур реєстрації та перереєстрації транспортних засобів на всій території ЄС. Реалізація положень цієї директиви здійснюється шляхом встановлення уніфікованої форми реєстраційного документа, що видається компетентними органами держав-членів.

Відповідно до положень Директиви 2009/40/ЄС, обов'язковий технічний контроль транспортних засобів має проводитися з періодичністю не рідше одного разу на рік і включає комплекс перевірочних заходів, спрямованих, зокрема, на звірку ідентифікаційних номерів основних складових частин транспортного засобу з відомостями, внесеними до реєстраційних документів. Такий підхід покликаний не лише забезпечити належний технічний стан транспортних засобів, а й мінімізувати ризики їх незаконного використання, підвищити рівень безпеки дорожнього руху та уніфікувати адміністративні процедури у сфері технічного контролю на території Європейського Союзу.

Доцільно нагадати, що до 2011 року в Україні функціонувала система державного технічного огляду транспортних засобів, яка за своєю правовою природою не належала до публічно-сервісних послуг, а виступала інструментом державного наглядово-контрольного впливу, що реалізовувався органами колишньої Державтоінспекції. Зазначена модель була спрямована насамперед на здійснення контролю за технічним станом транспортних засобів, а не на сервісне обслуговування потреб власників чи користувачів таких засобів.

Водночас, через системні недоліки організації та високий рівень корупціогенності механізму перевірки технічного стану транспортних засобів, чинна на той час система була піддана реформуванню. У результаті її трансформації запроваджено інститут обов'язкового технічного контролю, який поширюється лише на окремі категорії транспортних засобів. Проте і ця модель на сучасному етапі розвитку публічно-правових відносин не може вважатися такою, що відповідає актуальним викликам, оскільки вона не узгоджується з

положеннями європейського законодавства та негативно позначається на комплексності й ефективності державного контролю за технічною справністю транспортних засобів.

З урахуванням того, що в законодавстві держав – членів Європейського Союзу закріплено обов'язок регулярного проходження технічного контролю всіма транспортними засобами без винятку, запропоновані напрями змін у національному правовому регулюванні мають бути спрямовані на вдосконалення публічно-сервісних правовідносин у цій сфері. Реалізація таких підходів потенційно сприятиме підвищенню рівня безпеки дорожнього руху та приведенню національної системи технічного контролю у відповідність до європейських стандартів.

Щодо порядку здійснення реєстрації та перереєстрації транспортних засобів, показовим є досвід Великої Британії, де відповідні правовідносини врегульовано положеннями Регламенту дорожнього транспорту. На відміну від моделей, у яких такі повноваження покладаються на правоохоронні органи, у цій державі реєстраційні процедури здійснюються цивільним органом публічної адміністрації. Таким органом виступає спеціалізований структурний підрозділ Міністерства транспорту – Агентство з ліцензування водіїв і транспортних засобів, на яке покладено функції з адміністрування реєстрації транспортних засобів та обліку водійських прав.

Водночас, однією з найбільш дерегульованих та процедурно спрощених у межах Європейського Союзу визнається система реєстрації транспортних засобів у Швеції. Особливістю цієї моделі є мінімізація документального обігу, оскільки для здійснення реєстраційних дій, як правило, достатньо лише реєстраційного документа на транспортний засіб, без необхідності подання додаткових підтвердних матеріалів.

Під час первинної реєстрації транспортного засобу його власнику видається реєстраційний сертифікат, який за своїм функціональним призначенням відповідає свідоцтву про реєстрацію. При цьому друга частина зазначеного документа залишається незаповненою та використовується у разі відчуження

транспортного засобу як спрощена форма договору купівлі-продажу. До неї вносяться відомості про нового власника, дата укладення правочину, а також підписи сторін. Завершення процедури реєстрації відбувається шляхом направлення заповненої другої частини реєстраційного сертифіката до Транспортного агентства, що свідчить про завершений характер адміністративної процедури без необхідності особистого звернення до органу влади [24, с. 136].

Організаційно-правовий механізм надання публічно-сервісних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху у Франції вирізняється низкою специфічних рис, зумовлених високим рівнем формалізації адміністративних процедур. Так, процедура державної реєстрації транспортних засобів характеризується значною складністю та багатоступеневістю, що на практиці проявляється у підвищеному рівні бюрократичного навантаження на заявника. Зазначений процес детально регламентовано наказом Міністерства екології, енергетики та просторового розвитку від 09 лютого 2009 року «Про правила реєстрації транспортних засобів», яким на потенційного власника покладається обов'язок формування та подання розширеного переліку документів, необхідних для підтвердження правових підстав набуття права власності на транспортний засіб.

Таким чином, практика Великої Британії, Швеції та Франції у сфері організації надання публічно-сервісних послуг, пов'язаних із забезпеченням безпеки дорожнього руху, переконливо засвідчує ключову роль цього напряму в діяльності вищих органів публічної адміністрації зазначених держав. Реалізація реформ у сфері публічно-сервісних послуг у цих країнах супроводжувалася комплексним підходом, що передбачав не лише оновлення адміністративно-правових механізмів, а й цілеспрямований розвиток відповідної інфраструктури. Йдеться, зокрема, про формування розгалуженої мережі установ та організацій, функціонування яких орієнтоване на оптимізацію та спрощення процедур надання адміністративних послуг, у тому числі у сфері безпеки дорожнього руху, шляхом проведення аналітичних і прикладних досліджень, створення та

підтримання інформаційних ресурсів і баз даних, надання консультаційної допомоги, а також організації навчання як суб'єктів надання, так і споживачів публічно-сервісних послуг.

Водночас вагомим складником адміністративно-правового регулювання публічно-сервісних правовідносин у сфері безпеки дорожнього руху є уніфікація вимог щодо допуску осіб до керування транспортними засобами. У країнах-членах Європейського Союзу зазначене питання врегульовано на наднаціональному рівні, зокрема положеннями Директив 2003/59/ЄС та 2006/126/ЄС, а також Конвенції про дорожній рух, які закладають єдині підходи до встановлення стандартів підготовки, кваліфікації та правового статусу водіїв [22].

Слід підкреслити, що постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» [38], на державу покладено чітко визначені зобов'язання щодо адаптації національної правової системи до норм права Європейського Союзу. Зокрема, йдеться про поетапне впровадження у внутрішнє законодавство України положень відповідних міжнародно-правових актів, які регламентують умови, процедури та стандарти допуску осіб до керування транспортними засобами, з метою приведення національного правового регулювання у відповідність до європейських вимог у сфері безпеки дорожнього руху.

Отже, виходячи зі змісту ст. 2 Директиви 2003/59/ЄС, її дія поширюється виключно на водіїв, які здійснюють комерційні перевезення пасажирів і вантажів, тобто провадять професійну діяльність у сфері автомобільного транспорту. Водночас положення Директиви 2006/126/ЄС мають універсальний характер і застосовуються до водіїв усіх інших категорій транспортних засобів. Аналіз постанови Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106 свідчить про те, що саме імплементації Директиви 2006/126/ЄС приділено основну увагу в системі організаційно-правових та практичних заходів, спрямованих на

вдосконалення процедури допуску водіїв до керування транспортними засобами, що обґрунтовує доцільність детального аналізу її положень у межах наукового дослідження.

Ключова ідея Директиви 2006/126/ЄС полягає у спрощенні та уніфікації процедури отримання посвідчення водія, а також у зміні його правової природи. Посвідчення водія розглядається не лише як документ, що підтверджує наявність у особи спеціального права на керування транспортним засобом, але і як універсальний ідентифікаційний документ, який посвідчує особу водія. Саме в руслі зазначених європейських підходів національний законодавець відніс посвідчення водія до переліку документів, визначених ч. 1 ст. 13 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», тим самим закріпивши за ним подвійний адміністративно-правовий статус [42].

Незважаючи на те, що окреслені положення європейського права мають істотне значення насамперед у контексті підвищення рівня безпеки дорожнього руху, проблема їх повноцінної інтеграції в національну правову систему залишається невирішеною. Станом на сьогодні відповідні законодавчі ініціативи перебувають на стадії опрацювання та не набули обов'язкової сили.

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, доцільно констатувати, що аналіз європейського досвіду засвідчує наявність у державах – членах Європейського Союзу різних моделей адміністративно-правового регулювання сфери публічно-сервісних послуг, кожна з яких сформована з урахуванням національних особливостей розвитку публічного управління. Водночас для всіх цих моделей характерною є спільна концептуальна основа, що проявляється у нормативному закріпленні принципів підвищення відкритості та доступності адміністративних послуг, спрощення адміністративних процедур, мінімізації проявів бюрократизму, формування сучасних критеріїв оцінювання якості діяльності органів публічної адміністрації, оприлюднення результатів їх роботи, удосконалення механізмів адміністративного та судового оскарження

рішень у сфері надання послуг, а також забезпечення сталого зворотного зв'язку з отримувачами публічно-сервісних послуг.

Разом із тим ключовим завданням реформування публічно-сервісних правовідносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху залишається формування уніфікованого механізму нормативно-правового регулювання організації та надання адміністративних послуг органами публічного управління в межах Європейського Союзу. Провідну роль у процесі гармонізації відповідних правових підходів та адаптації їх положень до національних правопорядків відіграють директиви ЄС, які виступають основним інструментом правової уніфікації у зазначеній сфері.

Зокрема, аналіз положень Директив 1999/37/ЄС та 2009/40/ЄС дозволяє виявити стійку тенденцію, що набула поширення у законодавстві значної кількості держав – членів ЄС, і полягає у максимальному спрощенні адміністративних процедур реєстрації та перереєстрації транспортних засобів. У більшості таких країн відповідні дії здійснюються спеціалізованими цивільними органами державної влади без обов'язкового поєднання з процедурою технічного огляду або перевіркою ідентифікаційних номерів складових частин транспортних засобів. Впровадження аналогічної моделі в Україні є можливим за умови створення ефективної системи регулярного обов'язкового технічного контролю технічного стану транспортних засобів усіх категорій, що дозволить забезпечити належний рівень безпеки дорожнього руху та відповідність європейським стандартам.

Проведений аналіз положень Директиви 2006/126/ЄС, що регламентує порядок допуску осіб до керування транспортними засобами, дає підстави для висновку, що її норми були імplementовані у національне законодавство неповною мірою. Зокрема, окремі ключові положення цієї Директиви не отримали належного відображення у проєкті Закону України № 8082 від 28.09.2022 [74]. Йдеться, передусім, про відсутність комплексного врегулювання питань, пов'язаних із встановленням єдиного зразка та класифікації категорій посвідчень водія, визначенням мінімального віку допуску до керування

транспортними засобами відповідних категорій, а також нормативного закріплення мінімальних кваліфікаційних вимог до екзаменаторів, які залучаються до приймання іспитів на право керування транспортними засобами.

Окрім цього, відповідно до положень постанови Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106, Україна взяла на себе міжнародні зобов'язання щодо імплементації окремих норм Директиви Ради 91/439/ЄС від 29 липня 1991 року про посвідчення водія, яка на сьогодні втратила чинність. Зазначені зобов'язання стосуються, зокрема, запровадження системи категорій посвідчень водія, визначення умов їх видачі, а також установлення вимог до проведення іспитів з метою отримання права на керування транспортними засобами. Така ситуація свідчить про певну нормативну неузгодженість у процесі адаптації європейських стандартів та актуалізує потребу приведення національного законодавства у відповідність до чинних актів права Європейського Союзу.

Висновки до розділу 3

У результаті проведеного дослідження шляхів удосконалення надання адміністративних послуг сервісними центрами МВС України в сучасних умовах встановлено, що підвищення ефективності їх публічно-сервісної діяльності безпосередньо пов'язане з розвитком системної, нормативно врегульованої та скоординованої взаємодії з іншими суб'єктами публічного управління у сфері безпеки дорожнього руху. Така взаємодія виступає не лише необхідною умовою функціонування відповідної управлінської системи, а й самостійним інструментом забезпечення реалізації прав і законних інтересів громадян у процесі надання адміністративних послуг.

Обґрунтовано, що взаємодія сервісних центрів МВС має комплексний і багаторівневий характер, охоплюючи внутрішньовідомчі та міжвідомчі зв'язки з органами та установами системи МВС, іншими центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, центрами надання адміністративних послуг, а також суб'єктами господарювання. Провідне місце

серед напрямів такої співпраці посідає взаємодія у сфері реалізації реєстраційно-дозвільних процедур, яка характеризується полісуб'єктністю, нормативною зумовленістю, координаційним характером узгодження дій та спільною цільовою спрямованістю на забезпечення безпеки дорожнього руху.

Встановлено, що чинний механізм взаємодії сервісних центрів МВС з іншими суб'єктами публічно-сервісної діяльності загалом відповідає вимогам законності та організаційної впорядкованості, однак потребує подальшого вдосконалення, зокрема в частині уніфікації підходів до визначення плати за надання адміністративних послуг. Відсутність єдиного нормативно закріпленого підходу до формування вартості окремих адміністративних послуг негативно впливає на реалізацію принципу юридичної визначеності та знижує рівень довіри громадян до системи публічного адміністрування.

Значну увагу у розділі приділено аналізу позитивного досвіду держав – членів Європейського Союзу щодо адміністративно-правового регулювання надання публічно-сервісних послуг у сфері безпеки дорожнього руху. Дослідження показало, що, попри наявність різних національних моделей організації публічного управління, для європейських країн характерним є спільний концептуальний підхід, заснований на пріоритеті сервісної орієнтації держави, спрощенні адміністративних процедур, активному впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій, підвищенні прозорості діяльності органів влади та розвитку механізмів зворотного зв'язку з отримувачами послуг.

Доведено, що директиви Європейського Союзу відіграють ключову роль у формуванні уніфікованих стандартів надання адміністративних послуг у сфері безпеки дорожнього руху та слугують основним інструментом гармонізації національних правових систем. Аналіз положень Директив 1999/37/ЄС та 2009/40/ЄС засвідчив тенденцію до максимального спрощення процедур реєстрації та перереєстрації транспортних засобів за умови запровадження ефективної системи регулярного обов'язкового технічного контролю. Імплементация зазначених підходів в Україні можлива лише за умови

комплексного реформування національної моделі технічного контролю транспортних засобів відповідно до європейських стандартів.

Водночас встановлено, що положення Директиви 2006/126/ЄС щодо допуску осіб до керування транспортними засобами імплементовані у національне законодавство України неповною мірою. Наявні законодавчі ініціативи не забезпечують комплексного врегулювання питань, пов'язаних із класифікацією категорій посвідчень водія, визначенням мінімального віку керування транспортними засобами та встановленням кваліфікаційних вимог до екзаменаторів. Особливої уваги потребує проблема збереження зобов'язань щодо імплементации норм нечинної Директиви 91/439/ЄС, що свідчить про нормативну неузгодженість у процесі адаптації права Європейського Союзу.

Отже, удосконалення надання адміністративних послуг сервісними центрами МВС України має здійснюватися шляхом поглиблення міжвідомчої взаємодії, уніфікації адміністративних процедур і фінансових підходів, а також послідовної та актуальної імплементации чинних актів права Європейського Союзу. Реалізація зазначених напрямів сприятиме підвищенню якості публічно-сервісної діяльності, зміцненню правових гарантій громадян і забезпеченню належного рівня безпеки дорожнього руху в Україні.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного комплексного дослідження організаційно-функціонального забезпечення надання адміністративних послуг сервісними центрами Міністерства внутрішніх справ України в сучасних умовах досягнуто поставленої мети та вирішено визначені у вступі завдання, що дало змогу сформулювати такі узагальнені висновки.

1. У процесі концептуалізації діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання публічно-сервісних послуг встановлено, що вона є самостійним об'єктом адміністративно-правових відносин, які виникають у зв'язку з реалізацією органами публічної адміністрації владно-сервісних повноважень, спрямованих на забезпечення прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Обґрунтовано, що зміст адміністративно-правового регулювання діяльності сервісних центрів МВС охоплює сукупність правових норм, принципів, форм і методів, за допомогою яких держава визначає порядок організації, компетенцію та межі здійснення публічно-сервісної діяльності у сфері надання адміністративних послуг. Визначено, що сервісні центри МВС функціонують у межах сервісної моделі публічного управління, що зумовлює необхідність переорієнтації їх діяльності з контрольних і наглядових функцій на забезпечення якісного та доступного надання адміністративних послуг.

2. Аналіз нормативно-правової основи діяльності сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг засвідчив фрагментарний і багаторівневий характер правового регулювання зазначеної діяльності. Встановлено, що відповідні правовідносини регламентуються нормами Конституції України, законів України, підзаконних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та МВС України, а також міжнародно-правових актів. Сформовано систему критеріїв класифікації нормативно-правових актів, які регламентують діяльність сервісних центрів МВС, зокрема за юридичною силою, предметом правового регулювання та функціональним призначенням.

Водночас обґрунтовано висновок про відсутність комплексного спеціального нормативно-правового акта, який би системно визначав організаційно-структурну модель, завдання, функції та повноваження сервісних центрів МВС у сфері надання адміністративних послуг, що негативно впливає на ефективність їх функціонування.

3. Дослідження цільового елементу адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС дало змогу визначити їх призначення як спеціалізованих органів публічної адміністрації, діяльність яких спрямована на реалізацію сервісної функції держави у сфері безпеки дорожнього руху та інших суміжних сферах. Встановлено, що система функцій сервісних центрів МВС включає як внутрішні (організаційні, управлінські, кадрові, інформаційні), так і зовнішні функції, пов'язані безпосередньо з наданням адміністративних послуг. Обґрунтовано, що чітке нормативне закріплення цільового компоненту адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС є необхідною умовою підвищення ефективності їх публічно-сервісної діяльності та забезпечення єдності практики надання адміністративних послуг.

4. У ході аналізу компетенційного компоненту адміністративно-правового статусу сервісних центрів МВС сформульовано поняття власних повноважень регіональних сервісних центрів МВС у сфері надання публічно-сервісних послуг як закріпленої нормами адміністративного права сукупності прав та обов'язків щодо організації і безпосереднього надання адміністративних послуг. Здійснено класифікацію таких повноважень за функціональним та змістовним критеріями. Встановлено, що наявні повноваження сервісних центрів МВС реалізуються в межах визначеної компетенції, однак потребують подальшої деталізації та уніфікації з метою усунення дублювання та прогалин у правовому регулюванні.

5. Розкриття змісту поняття взаємодії у діяльності сервісних центрів МВС дозволило визначити її як узгоджену, врегульовану нормами адміністративного права спільну діяльність рівноправних суб'єктів публічного управління, спрямовану на досягнення спільної мети – забезпечення ефективного надання адміністративних послуг. Визначено коло суб'єктів взаємодії сервісних центрів

МВС, до яких належать органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інші суб'єкти публічної адміністрації, а також фізичні та юридичні особи. Обґрунтовано, що підвищення ефективності взаємодії можливе шляхом удосконалення нормативно-правового забезпечення, розширення застосування електронних сервісів, запровадження єдиних стандартів обміну інформацією та використання координаційних механізмів у діяльності відповідних суб'єктів.

6. Аналіз сучасних тенденцій адміністративно-правового регулювання діяльності органів публічного управління у сфері надання публічно-сервісних послуг у державах – членах Європейського Союзу засвідчив наявність спільних підходів, спрямованих на спрощення адміністративних процедур, підвищення доступності та якості послуг, зменшення бюрократичного навантаження та активне використання інформаційних технологій. Доведено, що ключовим інструментом уніфікації правового регулювання у сфері безпеки дорожнього руху є директиви ЄС, зокрема щодо реєстрації транспортних засобів, технічного контролю та допуску водіїв до керування транспортними засобами. Обґрунтовано доцільність імплементації позитивного європейського досвіду в діяльність сервісних центрів МВС України, з урахуванням національних особливостей та потреб реформування системи публічно-сервісних правовідносин.

Загалом проведене дослідження підтвердило, що вдосконалення організаційно-функціонального забезпечення надання адміністративних послуг сервісними центрами МВС України потребує комплексного підходу, який поєднує розвиток нормативно-правової бази, оптимізацію адміністративно-правового статусу відповідних органів, посилення міжвідомчої взаємодії та використання кращих практик держав – членів Європейського Союзу. Реалізація запропонованих у роботі положень і висновків сприятиме підвищенню ефективності публічно-сервісної діяльності сервісних центрів МВС та забезпеченню належного рівня захисту прав і законних інтересів громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України : підручник. вид. 2, змін. і доп. / за заг. ред. Т.О. Коломoeць. Київ. : Істина, 2012. 528 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс : у 2-х т. / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. Київ : Юрид. думка, 2004. Т. 1. 584 с.
3. Белих Д.В., Собакарь А.О. Адміністративна діяльність Державної автомобільної інспекції МВС України : монографія / Белих Д.В., Собакарь А.О. К. : «МП Леся», 2015. 205 с.
4. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Дяченко О. В. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
5. Бородін І.Л. Функції публічного управління. *Юридичний вісник*. 2014. № 3 (32). С. 24-29.
6. Волобуєва О.О. Взаємодія слідчого з фахівцями під час збору інформації про особу, що скоїла злочин: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2006. 241 с.
7. Гетьман Є. Кодифікація як особливий різновид нормотворчості. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 3. С. 283-288.
8. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підруч. для студентів ВНЗ / за ред. С.Г. Серьогіної. Харків: Право, 2005. 256 с.
9. Деякі питання надання інформації про зареєстровані транспортні засоби, їх власників та належних користувачів: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016. № 260. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1118.
10. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011. № 1098. База даних «Законодавство України». *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1098-2011-%D0%BF>

11. Джафарова О.В. Публічно-сервісна діяльність Міністерства внутрішніх справ України: питання сьогодення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2(89). С. 143-152.

12. Директива 2009/40/ЄС Європейського Парламенту і Ради "Про перевірку технічного стану моторних транспортних засобів та їхніх причепів на придатність до експлуатування" : Директива ЄС від 06.05.2009. № 2009/40/ЄС. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_a24

13. Директива Європейського Парламенту і Ради 2003/59/ЄС від 15 липня 2003 року про початкову кваліфікацію та періодичну підготовку водіїв деяких дорожніх транспортних засобів для перевезення вантажів або пасажирів, про внесення змін до Регламенту Ради (ЄЕС) № 3820/85 і Директиви Ради 91/439/ЄЕС та про скасування Директиви Ради 76/914/ЄЕС : Директива Європейського Союзу від 15.07.2003 № 2003/59/ЄС. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_008-03

14. Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/126/ЄС від 20 грудня 2006 року про посвідчення водія : Директива Європейського Союзу від 20.12.2006. № 2006/126/ЄС. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_002-06

15. Директива Ради 1999/37/ЄС від 29 квітня 1999 року про реєстраційні документи на транспортні засоби : Директива Європейського Союзу від 29.04.1999. № 1999/37/ЄС. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_005-99

16. Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) : Угода ООН від 30.09.1957. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_217

17. Євтушенко О. М. Роль державної влади й місцевого самоврядування в розбудові сервісної держави з надання якісних публічних послуг. *Науково-методичний журнал. Політичні науки*. 2009. № 109. С. 32–37.

18. Журавель Я.В. Співвідношення понять «функції», «компетенція», «повноваження» в державному управлінні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. № 6. С. 157-162.
19. Завальна Ж.В. Договір чи меморандум: бути чи здаватись? *Форум права*. 2015. № 2. С. 52-57.
20. Князюк О.Г. Адміністративні послуги в діяльності сервісних центрів МВС України: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. *Харківський національний університет внутрішніх справ*. Харків, 2021. 27 с.
21. Коваленко І.І. Вступ до системного аналізу : навч. посіб. / І.І. Коваленко, П.І. Бідюк, О.П. Гожий. Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2004. 148 с.
22. Конвенція про дорожній рух : Конвенція ООН від 08.11.1968. *База даних «Законодавство України»*. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_041
23. Конституція: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
24. Коптєв А.М. Адміністративні послуги сервісних центрів МВС в сфері безпеки дорожнього руху: дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2020. 216 с.
25. Коротун О. Адміністративно-правове регулювання охорони засобів індивідуалізації учасників господарського обороту та послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 5. С. 151-155.
26. Лілікович П. В. Механізми управління якістю надання адміністративних послуг сервісними центрами МВС України : дис. ... канд. наук з держ. управління : 25.00.02. Чернігів, 2021. 190 с.
27. Мельник Р.С. Система адміністративного права України : моногр. / Р.С. Мельник. Харків : ХНУВС, 2010. 398 с.
28. Нижник Н. Р. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи : підручник. Київ : Оріяни, 1998. 192 с.

29. Петров С.Є. Адміністративно-правовий статус Головного сервісного центру МВС України : автореф. докт...юрид наук : 12.00.07. *Запорізький національний університет*. Запоріжжя, 2021. 44 с.
30. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с.
31. Попович Є. М. Управління органами прокуратури України: організаційно-правові проблеми : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2010. 387 с.
32. Порядок видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018. № 656. *Офіційний вісник України*. 2018. № 76. Ст. 2560.
33. Послуги сервісних центрів МВС за 2022 рік. *Офіційний сайт Головного сервісного центру МВС*. URL: <https://hsc.gov.ua/2023/01/05/poslugi-servisnih-tsentriv-mvs-za-2022-rik/>
34. Послуги сервісних центрів МВС за 2022 рік. *Офіційний сайт РСЦ ГСЦ МВС України в Закарпатській області*. URL: <https://zkr.hsc.gov.ua/2023/01/05/poslugi-servisnih-tsentriv-mvs-za-2022-rik/>
35. Працівники сервісних центрів МВС проходять навчання в Національній академії внутрішніх справ. URL: <https://hsc.gov.ua/2023/03/15/pratsivniki-servisnih-tsentriv-mvs-prohoditmutnavchannya-v-natsionalnij-akademiyi-vnutrishnih-sprav/>
36. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001. № 2344-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 22. Ст. 105.
37. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012. № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. Ст. 409.
38. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і

їхніми державами-членами, з іншої сторони: постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2017. № 1106. *Офіційний вісник України*. 2018. № 24. Ст. 852.

39. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань реєстрації транспортних засобів : постанова Кабінету Міністрів України від 18.11.2015. № 941. *База даних «Законодавство України». Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/941-2015-%D0%BF>

40. Про деякі заходи із забезпечення надання якісних публічних послуг: Указ Президента України від 04 вересня 2019 року № 647/2019. *Офіційний вісник Президента України*. 2019. № 20. Ст. 803.

41. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993. № 3353-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31. Ст. 338.

42. Про єдиний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20.11.2012. № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 51. Ст. 716.

43. Про затвердження Вимог до закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, та кваліфікаційних вимог до спеціалістів, які здійснюють таку підготовку: наказ МВС, МОН, Мінінфраструктури та Мінсоцполітики від 05.04.2016. № 255/369/132/344. *Офіційний вісник України*. 2016. № 39. Ст. 1498.

44. Про затвердження Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року: постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2020. № 1287. *Офіційний вісник України*. 2021. № 1. Ст. 49.

45. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань організації спеціального навчання працівників дорожнього перевезення небезпечних вантажів: наказ МВС України від 21.07.2022. № 449. *Офіційний вісник України*. 2022. № 68. Ст. 4160.

46. Про затвердження деяких нормативно-правових актів, що регламентують порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів у закладах, що проводять таку діяльність, їх

державну акредитацію та атестацію спеціалістів, а також допуску громадян до керування транспортними засобами, видачі (обміну) посвідчень водія : наказ МВС України від 07.12.2009. № 515. *База даних «Законодавство України». Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0072-10>

47. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії Експертної служби МВС із територіальним органом з надання сервісних послуг МВС: наказ МВС України від 17.01.2023. № 12. *Офіційний вісник України.* 2023. № 15. Ст. 963.

48. Про затвердження Інструкції щодо порядку формування коду платежу для оплати послуг : наказ МВС України від 24.01.2019. № 43. *Офіційний вісник України.* 2019. № 18. Ст. 623.

49. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання: постанова Кабінету Міністрів України 04.06.2007. № 795. *Офіційний вісник України.* 2007. № 42. Ст. 1671.

50. Про затвердження Положення про Головний сервісний центр МВС України: наказ МВС України від 07.11.2015. № 1393 (у ред. наказу МВС України від 28.02.2025. № 142). *Офіційний сайт Головного сервісного центру МВС.* URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://hsc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/polozhennya_HSC28.02.2025.pdf (дата звернення: 14.12.2025).

51. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015. № 878. *Офіційний вісник України.* 2015. № 89. Ст. 2972.

52. Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами : постанова Кабінету Міністрів України від 08.05.1993. № 340. *База даних «Законодавство України». Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/340-93-%D0%BF>

53. Про затвердження Положення про регіональний сервісний центр ГСЦ МВС в м. Києві: наказ Головного сервісного центру МВС України від 27.04.2020 № 29. *Офіційний сайт регіонального сервісного центру МВС в м. Києві.* URL:

<https://kyiv.hsc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/08/Polozhennya-pro-RSTS-GSTS-MVS-v-m.-Kiyevi.pdf>

54. Про внесення змін до Положення про Головний сервісний центр МВС: наказ МВС України від 28.02.2025. № 142. Дата оновлення: 28.02.2025. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://hsc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/polozhennya_HSC28.02.2025.pdf (дата звернення: 14.12.2025).

55. Про затвердження Порядку взаємодії територіальних сервісних центрів МВС із державним підприємством, що належить до сфери управління Державної міграційної служби України, та центрами надання адміністративних послуг: наказ МВС України від 06.05.2022. № 278. *Офіційний вісник України*. 2022. № 40. Ст. 2206.

56. Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів : постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.1998 № 1388. *База даних «Законодавство України». Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1388-98-%D0%BF>

57. Про затвердження Порядку доступу до відомостей інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості»: наказ МВС України від 30.03.2022. № 207. *Офіційний вісник України*. 2022. № 29. Ст. 1608.

58. Про затвердження Порядку обліку суб'єктів господарювання, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю автомобілями, автобусами, мотоциклами всіх типів, марок і моделей, причепами, напівпричепами, мотоколясками, іншими транспортними засобами вітчизняного та іноземного виробництва та їх складовими частинами, що мають ідентифікаційні номери : наказ МВС України від 06.05.2022. № 279. *База даних «Законодавство України». Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0553-22>

59. Про затвердження Порядку організації роботи з надання послуг за допомогою мобільного територіального сервісного центру МВС (спеціально облаштованого транспортного засобу): наказ МВС України від 14.11.2022. № 738. *Офіційний вісник України*. 2022. № 96. Ст. 6003.

60. Про затвердження Порядку оформлення, видачі та обліку дозволів на встановлення та використання спеціальних звукових і світлових сигнальних пристроїв синього кольору на транспортних засобах: наказ МВС України 23.12.2019. № 1080. *Офіційний вісник України*. 2020. № 10. Ст. 423.

61. Про затвердження Порядку проведення моніторингу інформації про результати обов'язкового технічного контролю, що передається суб'єктами здійснення обов'язкового технічного контролю до загальнодержавної бази даних: наказ МВС України від 06.11.2019. № 928. *Офіційний вісник України*. 2020. № 6. Ст. 290.

62. Про затвердження Порядку реєстрації фізичних та юридичних осіб у системі керування чергою для отримання послуг, які надаються територіальними сервісними центрами МВС : наказ МВС України від 05.11.2020. № 777. *Офіційний вісник України*. 2020. № 95. Ст. 3085.

63. Про затвердження Порядку формування та перевірки електронного посвідчення водія, електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, їх електронних копій: постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021. № 1453. *Офіційний вісник України*. 2022. № 10. Ст. 521.

64. Про затвердження технічних описів бланків документів, які видаються сервісними центрами МВС : наказ МВС України від 31.08.2017. № 741. *Офіційний вісник України*. 2017. № 91. Ст. 2769.

65. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998. № 810/98. *Офіційний вісник України*. 1999. № 21. Ст. 943.

66. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

67. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 № 698-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 14. Ст. 168.
68. Про Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001. № 1306. *Офіційний вісник України*. 2001. № 41. Ст. 1852.
69. Про приєднання України до Європейської Угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ): Закон України від 02.03.2000. № 1511-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 13. Ст. 116.
70. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006. № 90-р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 7. Ст. 376.
71. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018. № 430-р. *База даних «Законодавство України». Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/430-2018-%D1%80>
72. Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020. № 1360-р. *Урядовий кур'єр*. 2020. № 214.
73. Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015. № 889. *Офіційний вісник України*. 2015. № 90. Ст. 3024.
74. Проект Закону про внесення змін до Закону України “Про дорожній рух” щодо імплементації законодавства (реєстр. № 8082 від 28.09.2022). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40559>
75. Протокол засідання Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури від 28.11.2022 (протокол № 58). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1560687>
76. Пчеліна О.В. Теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності : дис... д-ра юрид наук : 12.00.09. Харків, 2017. 516 с.

77. Розподіл повноважень публічної адміністрації : монографія / Т.О. Карабін. Ужгород : Вид-во «Ражда», 2016. 220 с.
78. Сівков С. «Взаємодія» і «координація»: масштабність понять. *Закон и жизнь*. 2013. № 6. С. 27-29.
79. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учебник Харьков : Консум, 2000. 704 с.
80. Сквірський І. О. Теорія і практика громадського контролю у публічному управлінні: адміністративно-правове дослідження: монографія. Харків: Диска плюс, 2013. 428 с.
81. Скрипа Є.В. Зарубіжний досвід забезпечення безпеки на автомобільному транспорті та можливості його використання в Україні. *Visegrad journal of human rights*. 2018. № 6. С. 39-43.
82. Собакарь А.О. Освітня діяльність у сфері безпеки дорожнього руху: проблеми та напрямки удосконалення підготовки водіїв. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. 2006. № 3. С. 216-224.
83. Статистика ДТП в Україні за період з 01.01.2024 по 31.12.2024. *Офіційний сайт Департаменту патрульної поліції України*. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/statystyka/>
84. Теремецький В.І. Особливості адміністративно-правового статусу державної податкової служби України. *Право і безпека*. 2012. № 2(44). С. 82–88.
85. Теремецький В.І. Податкові правовідносини в Україні : монографія. Харків : Диска плюс, 2012. 648 с.
86. Укладення меморандуму про співпрацю з ДОНДУВС. URL: [hsc.gov.ua > ukladennya-memorandumu-pro-spivpratsyu-z-donduvs](https://hsc.gov.ua/ukladennya-memorandumu-pro-spivpratsyu-z-donduvs)
87. Хартія публічних послуг (Charte des Services Publics) (Франція, 1992). URL: Drewry G. Citizen as customers – Charters and the contractualisation of quality in public services //www. public-admin.co.uk
88. Цілі і задачі міністерства. Єдиний портал органів системи МВС України. URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/4584_goals.htm/

89. A Public Administration in the service of Democracy. URL: www.epractice.eu

90. Arrêté du 20 mars 2023 portant ouverture de crédits d'attributions de produits. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/jo/2023/03/24/0071>

91. Onko komissio varmistanut palveludirektiivin vaikuttavan täytäntöönpanon? URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR16_05/SR_SERVICES_FI.pdf

92. Public administration reform and government responsiveness to citizens in Italy. URL: www.lib.kedah.uitm.edu.my

93. The Road Vehicles (Display of Registration Marks) Regulations 2001. URL: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2001/561/contents/made>